МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ

КАФЕДРА СОЦІОЛОГІЇ

Кваліфікаційна робота
бакалавра

СОЦІАЛЬНІ ПРАКТИКИ ПУБЛІЧНОГО АУДИТУ ВИКРИТТЯ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ

Виконала: студентка, IV курсу,
групи 6.0543-смк
спеціальності 054 «Соціологія»
освітньої програми «Соціологія
медіації та кримінології»
А.М. Білокопитова

Керівник: доцент, доцент кафедри
соціології, к.філос.н.,
І.О. Кудінов

Рецензент: професор, професор
кафедри соціології, д.філос.н.,
М.А. Лепський

Запоріжжя – 2026

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет Соціології та управління
Кафедра Соціології
Рівень вищої освіти Бакалавр
Спеціальність 054 «Соціологія»
Освітня програма «Соціологія медіації і кримінології»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
В.О. Скворець _____
15 грудня 2025 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТЦІ

Білокопитовій Анастасії Максимівні

1. Тема роботи (проекту) Соціальні практики публічного аудиту викриття корупції в Україні
Керівник роботи Кудінов І.О., к.філос.н.
Затверджені наказом ЗНУ від 12 грудня 2025 року № 1795-с
2. Строк подання студентом роботи 10 червня 2026 р.
3. Вихідні дані до роботи 1. Яцина Ю.О. *Інноваційні аналітико-статистичні технології попередження корупції в державі*. Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії з політології. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2025. 292 с. 2. Письменна М.С. *Державний аудит та аналіз публічних закупівель: теорія, методологія та практика*: *монографія*. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 452 с. 3. Кудінов І.О., Яцина Ю.О. Інноваційні технології автоматизації збору та обробки даних у дослідженнях політичних процесів та ситуацій. *Технології державотворення в умовах сучасної політичної дійсності : колективна монографія* / за заг. ред. Н. В. Горло. Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2024. С. 267-288.
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): 1. Уточнити зміст понять «публічний аудит» та «викриття корупції». 2. Проаналізувати стан наукової розробки проблеми. 3. Обґрунтувати принципи і методи дослідження. 4. Визначити сутність соціальних практик викриття корупції в суспільстві. 5. Дослідити сучасні інструменти поширення соціальних практик викриття корупції. 6. Проаналізувати стан поширення практик публічного аудиту викриття корупції в українському сегменті YouTube. 7. Визначити особливості емпіричного дослідження соціальних практик публічного аудиту викриття корупції в Україні. 8. Проаналізувати результати соціологічного дослідження. 9. Розробити практичні рекомендації щодо застосування соціальних практик публічного аудиту викриття корупції в сучасній Україні.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

_____

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Розділ 1	Кудінов І.О., доцент кафедри соціології	05.01.26	05.01.26
Розділ 2	Кудінов І.О., доцент кафедри соціології	10.02.26	10.02.26
Розділ 3	Кудінов І.О., доцент кафедри соціології	07.04.26	07.04.26

7. Дата видачі завдання 15 грудня 2025 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Вибір та формулювання теми роботи	Грудень 2025	*виконано*
2.	Опрацювання наукових джерел	Грудень 2025	*виконано*
3.	Робота над вступом	Січень 2026	*виконано*
4.	Робота над першим розділом	Січень 2026	*виконано*
5.	Робота над другим розділом	Лютий 2026	*виконано*
6.	Проведення соціологічного дослідження	Березень 2026	*виконано*
7.	Робота над третім розділом	Квітень 2026	*виконано*
8.	Робота над висновками	Травень 2026	*виконано*

Студентка _____ А.М. Білокопитова

Керівник роботи (проекту) _____ І.О. Кудінов

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____ Т.О. Ратушна

РЕФЕРАТ

Дипломна робота: складається з 71 сторінки, 82 позицій у списку літератури, 4 додатків.

СОЦІАЛЬНІ ПРАКТИКИ, ПУБЛІЧНИЙ АУДИТ, КОРУПЦІЯ

Мета наукового дослідження: визначити шляхи вдосконалення застосування публічного аудиту як соціальної практики викриття корупції в сучасній Україні.

Об'єкт наукового дослідження: соціальні практики викриття корупції в Україні.

Предмет наукового дослідження: соціальні практики публічного аудиту викриття корупції в Україні

Методи наукового дослідження: контент-аналіз, аналіз, синтез.

Гіпотеза дослідження: публічний аудит в сучасній Україні поступово трансформується із суто контрольної процедури у соціальну практику викриття корупції, яка реалізується через журналістські розслідування, громадський моніторинг та цифрові комунікації.

Висновки: 1. Публічний аудит – це незалежна експертно-аналітична діяльність, спрямована на оцінювання законності, ефективності, результативності та суспільної значущості діяльності органів публічної влади й використання суспільних ресурсів, яка здійснюється в інтересах громадянського суспільства та покликана забезпечувати прозорість, підзвітність і вдосконалення процесів публічного управління.

2. Викриття корупції – це соціально-інституційна та комунікативна практика виявлення, фіксації, аналітичного обґрунтування й оприлюднення інформації про корупційні або пов'язані з корупцією дії, ризики чи схеми, що здійснюється громадянами, викривачами, інститутами громадянського суспільства, аудиторами, контролюючими органами або цифровими аналітичними системами з метою перетворення прихованого корупційного факту на предмет публічного визнання, правової оцінки та інституційного реагування.

SUMMARY

Diploma thesis consists of 71 pages, 82 literature sources, 4 annexes.

SOCIAL PRACTICES, PUBLIC AUDIT, CORRUPTION

Research purpose is to identify ways to improve the application of public audit as a social practice for exposing corruption in modern Ukraine.

Research object is social practices for exposing corruption in Ukraine.

Research subject is social practices of public audit in exposing corruption in Ukraine.

Research methods content analysis, analysis, synthesis.

Research hypothesis is in modern Ukraine, public audit is gradually transforming from a purely control procedure into a social practice for exposing corruption, implemented through investigative journalism, public monitoring, and digital communications.

Conclusions: 1. Public audit is an independent expert and analytical activity aimed at assessing the legality, efficiency, effectiveness, and social significance of the activities of public authorities and the use of public resources, carried out in the interests of civil society and intended to ensure transparency, accountability, and improvement of public governance processes.

2. Exposing corruption is a socio-institutional and communicative practice of identifying, recording, analytically substantiating, and disclosing information about corrupt or corruption-related actions, risks, or schemes, carried out by citizens, whistleblowers, civil society institutions, auditors, supervisory authorities, or digital analytical systems with the aim of transforming a hidden corruption fact into a matter of public recognition, legal assessment, and institutional response.

ЗМІСТ

ВСТУП 6
РОЗДІЛ 1 МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПРАКТИК ПУБЛІЧНОГО АУДИТУ ВИКРИТТЯ КОРУПЦІЇ 9
1.1. Уточнення змісту основних понять дослідження: «публічний аудит», «викриття корупції» 9
1.2. Стан наукової розробки проблеми соціальних практик публічного аудиту викриття корупції в Україні 17
1.3. Принципи і методи дослідження проблеми соціальних практик публічного аудиту викриття корупції в Україні 23
РОЗДІЛ 2 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПРАКТИК ПУБЛІЧНОГО АУДИТУ ВИКРИТТЯ КОРУПЦІЇ 28
2.1. Соціальні практики викриття корупції в сучасному суспільстві 28
2.2. YouTube як середовище формування та поширення соціальних практик викриття корупції 32
2.3. Сучасний стан поширення практик публічного аудиту викриття корупції в українському сегменті YouTube 36
РОЗДІЛ 3 ПРАКСЕОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПРАКТИК ПУБЛІЧНОГО АУДИТУ ВИКРИТТЯ КОРУПЦІЇ 46
3.1. Обґрунтування емпіричного методу дослідження соціальних практик публічного аудиту викриття корупції в Україні 46
3.2. Аналіз результатів соціологічного дослідження соціальних практик публічного аудиту викриття корупції в Україні 48
3.3. Практичні рекомендації щодо використання публічного аудиту як практики викриття корупції в сучасній Україні 52
ВИСНОВКИ 57
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 60
ДОДАТКИ 72

ВСТУП

Актуальність. Актуальність дослідження зумовлена збереженням високого рівня корупційних ризиків у системі публічного управління України та необхідністю пошуку нових механізмів громадського контролю за діяльністю органів влади. Попри створення спеціалізованих антикорупційних інституцій, розвиток законодавчої бази та впровадження цифрових інструментів прозорості, корупція продовжує залишатися одним із чинників, що негативно впливають на ефективність державного управління, довіру громадян до влади та процеси демократичного розвитку. За таких умов особливого значення набувають не лише формальні механізми контролю, а й соціальні практики, через які громадяни, журналісти, громадські організації та експертні спільноти здійснюють виявлення, документування, інтерпретацію та публічне поширення інформації про можливі корупційні порушення. Однією з таких практик є публічний аудит, який дедалі частіше виходить за межі традиційного розуміння аудиторської діяльності та набуває ознак суспільного механізму забезпечення підзвітності влади.

Додаткової актуальності дослідженню надає стрімкий розвиток цифрових медіа та платформних форм комунікації. Сучасні соціальні практики викриття корупції значною мірою переміщуються у цифровий простір, де важливу роль відіграють соціальні мережі, відкриті реєстри та інші інформаційні ресурси. Саме цифрові платформи створюють нові можливості для громадського моніторингу, журналістських розслідувань, поширення доказової інформації та формування суспільного резонансу навколо корупційних випадків.

Проблематика державного аудиту, публічного аудиту, державного фінансового контролю та протидії корупції знайшла відображення у працях багатьох вітчизняних дослідників. Питання протидії корупції, громадського контролю, прозорості та відкритості діяльності органів влади висвітлені у працях М. Ковальчука, І. Кудінова, Р. Мкртчяна, В. Тильчика, Н. Шпак, В. Вербановського, Ю. Яцини та інших дослідників.

Проблемна ситуація полягає в тому, що в умовах тривалої збройної агресії та дії правового режиму воєнного стану в Україні зростає суспільна потреба у контролі за використанням публічних ресурсів, діяльністю органів державної влади та реалізацією антикорупційної політики. Водночас воєнний стан об'єктивно змінює умови функціонування традиційних механізмів демократичної підзвітності, зокрема через обмеження окремих процедур політичного контролю та концентрацію значних фінансових і управлінських ресурсів у сфері безпеки й оборони. За таких умов особливого значення набувають соціальні практики громадського контролю, журналістських розслідувань та публічного аудиту, які забезпечують додаткові механізми виявлення, перевірки та оприлюднення інформації про можливі корупційні ризики.

Об'єкт. Соціальні практики викриття корупції в Україні.

Предмет. Соціальні практики публічного аудиту викриття корупції в Україні.

Мета. Визначити шляхи вдосконалення застосування публічного аудиту як соціальної практики викриття корупції в сучасній Україні.

Завдання:

– уточнити зміст понять «публічний аудит» та «викриття корупції»;

– проаналізувати стан наукової розробки проблеми соціальних практик публічного аудиту викриття корупції в Україні;

– обґрунтувати принципи і методи дослідження проблеми соціальних практик публічного аудиту викриття корупції в Україні;

– визначити сутність соціальних практик викриття корупції в суспільстві;

– дослідити сучасні інструменти поширення соціальних практик викриття корупції;

– проаналізувати стан поширення практик публічного аудиту викриття корупції в українському сегменті YouTube;

– визначити особливості емпіричного дослідження соціальних практик публічного аудиту викриття корупції в Україні;

– проаналізувати результати соціологічного дослідження;

– розробити практичні рекомендації щодо застосування соціальних практик публічного аудиту викриття корупції в сучасній Україні.

Основна гіпотеза дослідження полягає в тому, що публічний аудит в сучасній Україні поступово трансформується із суто контрольної процедури у соціальну практику викриття корупції, яка реалізується через журналістські розслідування, громадський моніторинг та цифрові комунікації.

Додаткова гіпотеза полягає в тому, що платформа YouTube виступає важливим середовищем формування та поширення таких практик, забезпечуючи поєднання механізмів документального аудиту, суспільного контролю та публічного викриття корупційних проявів.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і чотирьох додатків.

РОЗДІЛ 1
МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПРАКТИК ПУБЛІЧНОГО АУДИТУ ВИКРИТТЯ КОРУПЦІЇ

1.1. Уточнення змісту основних понять дослідження: «публічний аудит», «викриття корупції»

У контексті дослідження ролі аудиту як механізму забезпечення ефективності публічного управління особливого значення набуває уточнення категоріально-понятійного апарату. Це пов’язано з тим, що в сучасній науковій літературі поряд із традиційними поняттями державного, фінансового та внутрішнього аудиту дедалі ширше використовується категорія «публічний аудит», зміст якої залишається предметом наукових дискусій. Відсутність єдиного підходу до визначення цього поняття обумовлює необхідність аналізу наявних теоретичних підходів та формування узагальненого трактування, яке відповідатиме завданням даного дослідження.

Публічний аудит.

Першоосновою для розуміння сутності публічного аудиту виступає загальне поняття аудиту. У науковій та нормативній літературі аудит традиційно розглядається як незалежна перевірка інформації про діяльність певного суб’єкта з метою встановлення її достовірності, законності та відповідності встановленим вимогам. У цьому контексті аудит виконує не лише контрольну, а й інформаційно-аналітичну функцію, забезпечуючи зацікавлених користувачів об’єктивними даними для прийняття управлінських рішень. Саме принцип незалежної оцінки становить фундаментальну ознаку будь-якої аудиторської діяльності [39; 48].

У державному секторі аудит набуває специфічних характеристик, пов’язаних із використанням суспільних ресурсів та реалізацією публічних функцій. Відповідно до сучасних підходів державний аудит визначається як різновид державного фінансового контролю, спрямований на перевірку законності, результативності та ефективності використання державних і

комунальних ресурсів, а також на оцінювання функціонування систем внутрішнього контролю. У такому розумінні аудит виходить за межі суто бухгалтерської перевірки та перетворюється на інструмент оцінювання якості державного управління [26; 69].

Важливим етапом еволюції аудиторської діяльності стало поширення концепції аудиту ефективності. На відміну від традиційних контрольних заходів, які зосереджуються переважно на законності витрачання ресурсів, аудит ефективності оцінює досягнення поставлених цілей, результативність управлінських рішень та співвідношення між витраченими ресурсами й отриманими результатами. Саме такий підхід сьогодні визнається одним із ключових напрямів розвитку державного фінансового контролю в демократичних країнах [26; 39].

Подальший розвиток аудиторських практик привів до формування концепції публічного аудиту. У західній традиції публічний аудит розглядається як форма незалежного оцінювання діяльності органів влади, що здійснюється в інтересах суспільства та спрямована на забезпечення відкритості, підзвітності й прозорості управлінських процесів. На відміну від класичного фінансового аудиту, його об’єктом виступають не лише фінансові показники, а й результати діяльності органів публічної влади загалом [19].

На думку Т. Іванової, публічний аудит доцільно розглядати як діяльність щодо незалежного експертно-аналітичного оцінювання результативності та ефективності діяльності органів публічної влади з питань дотримання суспільних цінностей і управління суспільними ресурсами, що здійснюється спеціалізованими незалежними структурами за участю або на замовлення громадськості [19]. Особливістю такого підходу є акцент на суспільному інтересі як визначальному критерії аудиторської оцінки.

Подібної позиції дотримується Н. Обушна, визначення якої наведене в роботі А. Балана та А. Бондаренко. Відповідно до цього підходу публічний аудит є сукупністю дій щодо зовнішнього незалежного публічного оцінювання результативності та ефективності діяльності органів державної влади і місцевого

самоврядування, що здійснюється спеціалізованими інституціями за участю представників громадськості або на їх замовлення [5]. Таким чином, визначальною ознакою публічного аудиту виступає поєднання професійної експертної оцінки та суспільного контролю.

Важливою особливістю публічного аудиту є його орієнтація на суспільні цінності. Якщо традиційний аудит здебільшого оцінює фінансові результати або дотримання нормативних вимог, то публічний аудит аналізує, наскільки діяльність органів влади відповідає інтересам суспільства, принципам демократії, справедливості, прозорості та відповідальності. Саме тому об’єктами публічного аудиту виступають не лише суспільні ресурси, але й суспільні цінності як особлива форма публічного блага [5].

У науковій літературі публічний аудит також розглядається як один із механізмів модернізації системи публічного управління. За оцінкою Т. Іванової, його впровадження сприяє розвитку громадянського суспільства, посиленню впливу громадян на процеси прийняття рішень та формуванню нових моделей взаємодії між державою і суспільством [19]. У цьому аспекті аудит перестає бути виключно контрольною процедурою та набуває ознак інституційного механізму демократичного врядування.

Дослідники наголошують, що ключовими принципами публічного аудиту є незалежність, об’єктивність, відкритість, гласність, компетентність та підзвітність суспільству. Саме сукупність цих принципів забезпечує довіру громадян до результатів аудиторських оцінок та створює умови для використання аудиту як інструменту суспільного контролю [19; 69].

Окремої уваги заслуговує взаємозв’язок публічного аудиту з концепцією належного врядування (Good Governance). У межах цієї концепції аудит розглядається як механізм забезпечення прозорості діяльності органів влади, підвищення якості управлінських рішень та зміцнення довіри між державою і громадянами. Відповідно, результати аудиту мають використовуватися не лише для виявлення порушень, а й для вдосконалення управлінських процесів та підвищення ефективності функціонування публічних інституцій [19].

Суттєвою відмінністю публічного аудиту від традиційних форм контролю є його профілактична та рекомендаційна спрямованість. Його метою є не лише фіксація недоліків чи порушень, а й вироблення пропозицій щодо їх усунення, попередження ризиків та підвищення ефективності управління. У цьому аспекті публічний аудит виконує функцію зворотного зв'язку між владою та суспільством, забезпечуючи коригування управлінських практик відповідно до суспільних очікувань [5; 26].

Узагальнення розглянутих підходів дозволяє стверджувати, що публічний аудит є значно ширшим явищем, ніж державний фінансовий контроль або аудит фінансової звітності. Він інтегрує контрольні, аналітичні, інформаційні та комунікативні функції, поєднуючи професійну експертну оцінку з механізмами громадської участі. Саме така багатовимірність забезпечує його особливе місце в системі сучасного публічного управління.

Викриття корупції.

Другим базовим поняттям дослідження є «викриття корупції», зміст якого потребує спеціального уточнення, оскільки воно перебуває на перетині правового, управлінського, аудиторського та соціально-комунікативного дискурсів. На відміну від поняття «корупція», яке достатньо широко розроблене у правничій, політологічній та соціологічній літературі, категорія «викриття корупції» часто використовується у похідному значенні – як складова запобігання, протидії, контролю, розслідування або повідомлення про корупційні правопорушення. У межах цього дослідження важливо розглядати викриття не лише як факт інформування компетентного органу, а як цілісний процес виявлення, фіксації, інтерпретації, повідомлення та публічного визнання корупційного прояву.

Першоосновою для розуміння цього поняття виступає категорія «корупція». У науковій літературі вона розглядається як складне соціальне, політичне, правове й управлінське явище, що пов'язане із використанням владних повноважень або службового становища для отримання неправомірної вигоди. О. Артюх, зокрема, наголошує, що головним стимулом корупції є

можливість отримання майна або інших вигод не через працю, а через використання владних повноважень, тоді як одним із головних стримувальних чинників виступає ризик викриття і покарання [2]. Отже, вже на рівні базового розуміння корупції викриття постає як необхідна умова обмеження її самовідтворення.

У цьому сенсі викриття корупції не можна зводити лише до завершального акту встановлення факту правопорушення. Воно починається значно раніше – на рівні появи підозри, виявлення ризику, фіксації невідповідності, аналізу аномальної поведінки або встановлення розриву між нормативно визначеним порядком і реальною практикою дій посадових осіб. Л. Соколенко, аналізуючи виявлення шахрайства під час аудиту публічного сектору, підкреслює, що аудитор часто має справу не з очевидними доказами, а з ризиками, ознаками, непрямими свідченнями, повідомленнями третіх осіб, результатами попередніх аудитів або анонімними сигналами [58]. Це дозволяє трактувати викриття як процес переходу від прихованого ризику до доказово оформленого факту.

Особливе значення для уточнення поняття має розмежування «запобігання», «протидії», «боротьби» та «викриття» корупції. Запобігання спрямоване на недопущення виникнення корупційних умов; протидія охоплює систему дій, спрямованих на обмеження, припинення та нейтралізацію корупційних проявів; боротьба має виразно реактивний і санкційний характер. Викриття ж займає проміжне місце між превенцією та реагуванням: воно не тотожне покаранню, але створює передумову для нього; не зводиться до профілактики, але може розпочинатися саме з виявлення ризику; не збігається з аудитом, але часто спирається на аудиторські процедури.

У працях М. Ковальчука і Р. Мкртчяна публічний контроль розглядається як важлива ланка у системі запобігання корупції, оскільки суспільство не може повністю делегувати антикорупційну функцію лише державним органам [23]. Автори підкреслюють, що публічний і громадський контроль є формами участі громадян у перевірці діяльності публічної адміністрації, дотримання антикорупційних програм, доступу до інформації та повідомлення про факти

корупційних або пов’язаних із корупцією правопорушень. У такому підході викриття корупції виступає не лише правовою дією, а й формою громадянської участі у підтриманні публічної доброчесності.

Важливо, що законодавча логіка повідомлення про корупцію включає не тільки державні органи, а й громадськість. М. Ковальчук і Р. Мкртчян звертають увагу на право громадських об’єднань, їхніх представників та окремих громадян повідомляти про виявлені факти корупційних або пов’язаних із корупцією правопорушень спеціально уповноваженим суб’єктам, Національному агентству, керівництву відповідної установи, а також громадськості [23]. Отже, викриття корупції має подвійний характер: воно може бути інституційним, коли інформація передається компетентним органам, і публічним, коли корупційний факт набуває суспільного розголосу.

Ю. Слободяник та ін. розглядає державний аудит як сучасний інструмент попередження корупції, особливо в контексті міжнародного стандарту ISSAI 5700 «Керівництво з аудиту попередження корупції» [56; 57]. Важливо, що серед завдань вищого органу державного аудиту у сфері попередження та боротьби з корупцією виокремлюються включення антикорупційних питань до аудиторських планів, оприлюднення результатів аудиту, удосконалення методів боротьби з корупцією, підтримка осіб, які повідомляють про корупційні вчинки, та співпраця з іншими установами. У такій логіці викриття корупції постає як результат поєднання професійного аудиту, інституційної комунікації та захисту викривачів.

Саме через аудит викриття корупції набуває доказового характеру. Якщо громадське повідомлення або журналістське розслідування може започаткувати процес публічної уваги до корупційної ситуації, то аудиторська процедура здатна перевести цю ситуацію у площину документованих фактів, фінансових відхилень, ризиків шахрайства, нецільового використання коштів або управлінської неефективності. Л. Соколенко підкреслює, що виявлення шахрайства в аудиті публічного сектору передбачає оцінку ризиків, визначення операцій для перевірки, збір аудиторських доказів, оцінку їх достатності та

прийнятності, формування висновку і повідомлення компетентних органів [58]. Ця послідовність фактично відтворює процедурну основу викриття.

Не менш важливим є фінансово-контрольний вимір викриття корупції. О. Артюх наголошує, що фінансовий контроль виступає одним із ефективних механізмів боротьби з корупцією, оскільки дозволяє виявляти незаконні витрати, нецільове використання бюджетних коштів, порушення у сфері управління державним і комунальним майном, недоотримання фінансових ресурсів та інші форми викривлення публічного управління [2]. У цьому аспекті викриття корупції пов’язане не лише з моральним засудженням чи правовим повідомленням, а з матеріальним встановленням збитку, втрати ресурсу або неправомірної економічної вигоди.

В. Тильчик і Н. Шпак розширюють це розуміння через категорії прозорості та підзвітності публічних фінансів [61]. На їхню думку, відкриті дані, великі масиви інформації, реєстри бенефіціарних власників, прозорість бюджетів і цифрові інструменти можуть використовуватися для підвищення підзвітності та зменшення корупційних ризиків. У такій перспективі викриття корупції дедалі більше залежить не тільки від індивідуальної мужності викривача або дій контролюючого органу, а й від структурної відкритості даних, можливості їх аналізу, повторного використання та незалежної перевірки.

Окремий аспект становить викриття корупції у сфері публічних закупівель, яка є однією з найбільш ризикогенних зон розподілу публічних ресурсів. М. Мамедбекова і О. Щербань у навчальному курсі, присвяченому викриттю та попередженню корупції під час публічних закупівель, акцентують увагу на історії закупівельних схем, розвитку системи Prozorro, ролі контролюючих органів, громадянського суспільства, інструментів моніторингу та аналітичних платформ [31]. Це дає підстави розглядати викриття корупції в закупівлях як практику, що поєднує правові знання, цифрову грамотність, аналітичну роботу з відкритими даними та громадську спроможність ставити під сумнів підозрілі рішення замовників.

В. Вербановський, аналізуючи організаційно-правовий механізм протидії корупції в системі публічної служби, наголошує на необхідності формування ефективної, прозорої та підконтрольної громадянському суспільству системи публічної служби [8]. Серед інструментів удосконалення такого механізму автор виокремлює антикорупційний аудит, кадрову ротацію, аутсорсинг окремих функцій та вдосконалення законодавчого регулювання. У цьому контексті викриття корупції може бути осмислене як результат організаційної побудови такої системи, у якій корупційні ризики не лише виявляються, а й стають предметом контрольованої інституційної реакції.

Сучасний етап розвитку поняття «викриття корупції» пов’язаний також із цифровізацією антикорупційної діяльності. Ю. Яцина розглядає інноваційні аналітико-статистичні технології як інструменти попередження корупції, що дозволяють здійснювати ранню діагностику, прогнозування, виявлення аномалій, аналіз ризиків і підтримку управлінських рішень [71]. У такій логіці викриття корупції вже не обмежується людським повідомленням або класичною перевіркою, а може здійснюватися через алгоритмічне виявлення підозрілих зв’язків, нетипових операцій, повторюваних схем, конфліктів інтересів або статистичних відхилень у публічних даних.

Отже, у сучасному науковому дискурсі викриття корупції доцільно розуміти як багатоступеневий процес, що включає виявлення ознак корупційного ризику або правопорушення, їх аналітичну перевірку, документування, повідомлення уповноваженим суб’єктам або громадськості, а також ініціювання інституційного реагування. Його специфіка полягає в тому, що воно поєднує суб’єктивний компонент громадянської або професійної дії з об’єктивованими процедурами контролю, аудиту, аналізу даних і правової кваліфікації. Саме тому викриття корупції є не одиничним актом, а соціально-інституційним процесом переходу прихованого порушення у сферу публічного знання.

1.2. Стан наукової розробки проблеми соціальних практик публічного аудиту викриття корупції в Україні

Значний обсяг наукових публікацій, присвячених питанням державного аудиту, публічного аудиту, державного фінансового контролю, громадського контролю та протидії корупції, створює суттєві труднощі для їх комплексного опрацювання виключно засобами традиційного бібліографічного аналізу. У зв'язку з цим під час підготовки розділу, присвяченого стану наукової розробленості проблеми, поряд із класичними процедурами вивчення наукових джерел було використано інструменти комп'ютерного аналізу текстів, засновані на сучасних методах обробки природної мови. Застосування таких підходів дозволяє перейти від вибіркового аналізу окремих публікацій до дослідження цілісного корпусу наукових праць та виявлення прихованих змістових зв'язків між ними.

Окремо слід зазначити, що до сформованого корпусу були включені виключно україномовні наукові праці. Таке обмеження має не технічний, а дослідницький характер і зумовлене предметом роботи, який пов'язаний із вивченням особливостей формування українського наукового дискурсу щодо публічного аудиту, державного фінансового контролю та викриття корупції. Включення до аналізу значного масиву англомовних, польськомовних чи інших зарубіжних публікацій призвело б до зміщення дослідницького фокусу від аналізу національної традиції до порівняльного міжнародного дослідження, що потребувало б окремої методології, істотного розширення корпусу текстів та суттєвого збільшення обсягу дослідження. З огляду на це аналіз було свідомо зосереджено на україномовному сегменті наукової літератури як найбільш релевантному для виявлення особливостей концептуалізації проблеми публічного аудиту викриття корупції в сучасній українській науці.

Для реалізації цього завдання було сформовано корпус із 77 наукових праць, що охоплюють проблематику державного фінансового контролю, державного та публічного аудиту, аудиту ефективності, антикорупційної діяльності, громадського контролю та публічного управління. На основі

розроблених застосунків мовою Python (див. Додаток Б) здійснено автоматизовану обробку текстів, побудову їх векторних представлень (embeddings) із використанням мовної моделі та подальший семантичний аналіз корпусу. Результатом обробки стали матриці семантичної подібності між джерелами, ранжування праць за ступенем відповідності ключовим концептам дослідження («публічний аудит», «корупція», «протидія корупції», «викриття корупції», «соціальна практика»), а також виявлення найбільш змістовно пов’язаних напрямів наукового пошуку (див. Додаток Г).

Отримані результати використовувалися не як самостійна підстава для формування наукових висновків, а як допоміжний аналітичний інструмент систематизації великого масиву літератури. Це дозволило зменшити вплив суб’єктивного відбору джерел, виявити найбільш репрезентативні групи досліджень, простежити структуру наукового поля та визначити основні напрями розвитку наукової думки щодо аудиту, контролю та антикорупційної діяльності. Подальший аналіз змісту джерел здійснювався традиційними методами наукової інтерпретації з урахуванням результатів проведеного комп’ютерного аналізу корпусу публікацій.

Проблематика соціальних практик публічного аудиту викриття корупції в Україні формується на перетині кількох відносно самостійних, але змістовно пов’язаних напрямів наукового пошуку: державного фінансового контролю, державного та публічного аудиту, аудиту ефективності, антикорупційної політики, громадського контролю, транспарентності публічного управління та соціальних механізмів підзвітності влади. Наявний корпус праць засвідчує, що досліджувана проблема не виникла як готовий теоретичний конструкт, а поступово складалася через нашарування управлінських, правових, економічних і соціологічно орієнтованих підходів. У цьому сенсі публічний аудит викриття корупції доцільно розглядати як результат еволюції наукової думки від розуміння аудиту як спеціалізованої контрольної процедури до його тлумачення як складного інституційно-комунікативного механізму забезпечення публічної відповідальності.

Початковий теоретичний шар цієї проблематики становлять праці, присвячені державному фінансовому контролю, зовнішньому та внутрішньому аудиту, бюджетній дисципліні й організації контрольної діяльності у публічному секторі. У роботах Г. Потопальської [44], С. Івахненкова [20], Л. Очерети [38], Н. Шалімової [66], С. Шевченка [67], І. Данчевської [11], А. Марини [32] та інших авторів закладено підстави для розуміння аудиту як інструменту забезпечення законності, раціональності й результативності використання публічних ресурсів. У межах цього напряму корупція ще не завжди виступає самостійним об'єктом аналізу, однак вона імпліцитно присутня як наслідок дефектів фінансової дисципліни, непрозорості бюджетних процедур, недосконалості внутрішнього контролю та слабкості інституційного нагляду.

Подальший розвиток наукової думки пов'язаний із переходом від категорії фінансового контролю до категорії державного аудиту, що поступово набуває ширшого управлінського змісту. У працях М. Письменної [41; 42], С. Базики [3; 4], Ю. Слободяник [53; 54; 55], Д. Долбнєвої [13; 14], Н. Виговської, І. Литвинчук і А. Шинакова [9], Н. Здирко [17; 18], Ю. Слободяник і О. Галас [56], Г. Калетнік і Н. Здирко [21] державний аудит постає як інструмент оцінювання управлінської ефективності, інституційної спроможності та якості реалізації публічних функцій. У цьому контексті аудит набуває ознак системного механізму раціоналізації державного управління, оскільки спрямовується не тільки на фіксацію порушень, а й на виявлення структурних причин неефективності та управлінських дисфункцій.

Важливе місце у становленні відповідного дослідницького поля посідають праці, у яких розробляється поняття публічного аудиту як відносно нової форми контрольної та управлінської діяльності. Найбільш виразно цей напрям репрезентований роботами О. Шишова [69], І. Панича [39], І. Прядки [48], О. Мелень [33], Ю. Кравченка і О. Ружанського [26], Л. Соколенко [58], В. Абасова [1], Т. Гордєєвої і О. Петришиної [10], А. Балана і А. Бондаренка [5], Д. Долбнєвої [13; 14], І. Проця [47], О. Добрянської [12], А. Строілова [60], В. Трайтлі [62] та інших авторів. У цих працях публічний аудит поступово

виводиться за межі суто відомчого або фінансового контролю і набуває значення інструменту модернізації публічного управління, підвищення прозорості владних рішень, забезпечення відкритості інституцій та формування механізмів суспільної підзвітності.

Особливої уваги заслуговує лінія досліджень, пов'язана з аудитом ефективності, оскільки саме вона забезпечує перехід від формальної перевірки дотримання процедур до оцінювання реального суспільного результату управлінської діяльності. У працях В. Абасова [1], А. Любенка і Ю. Кійка [29], С. Базики [3; 4], Н. Шмиголь і О. Гальцової [70], Г. Сиротюк, К. Янковської і Н. Жидовської [81], К. Мельник [34] та інших дослідників аудит ефективності трактується як засіб визначення економності, продуктивності, результативності й доцільності використання публічних ресурсів. Саме цей напрям є принципово важливим для теми викриття корупції, оскільки корупційна деформація виявляється не лише через пряме порушення норм, а й через неефективне, непрозоре або суспільно необґрунтоване використання ресурсів.

Окремий змістовий блок утворюють дослідження публічних фінансів і публічних закупівель як однієї з найризикованіших сфер виникнення корупційних практик. У працях М. Письменної [41; 42], Н. Шмиголь і О. Гальцової [70], А. Балана і Т. Букороса [6], Л. Сидорчук і В. Єфіменка [51], І. Копчикової, І. Гладій і Л. Майстер [24], Ю. Цаль-Цалка, В. Якобчука і С. Косянчука [64] акцент зроблено на необхідності поєднання аудиторських процедур, аналітики закупівель, оцінювання ефективності витрат і контролю за дотриманням принципів прозорості. У цьому сегменті наукової літератури публічний аудит фактично набуває прикладного антикорупційного значення, оскільки саме через аналіз закупівель, контрактів, цінових відхилень і процедур замовлення стає можливим виявлення прихованих механізмів неправомірного привласнення публічних ресурсів.

Антикорупційний напрям досліджень репрезентований працями М. Ковальчука і Р. Мкртчяна [23], Ю. Слободяник [55], О. Духневич [15], В. Вербановського [8], М. Цяпкала і В. Тильчика [65], Ю. Яцини [71],

В. Тильчика і Н. Шпак [61], О. Артюх [2], А. Майстренка, К. Назарової і А. Лусти [30], А. Стрельникова [59], М. Плугатир і О. Запотоцької [43], В. Пасічника [40] та інших авторів. У цих роботах корупція постає не лише як правопорушення, а як комплексний соціально-інституційний феномен, що відтворюється через дефекти публічного адміністрування, слабкість контролю, непрозорість процедур, низький рівень підзвітності та недостатню дієвість превентивних механізмів. Саме цей блок робіт є найближчим до проблеми викриття корупції, оскільки в ньому аналізуються умови виявлення, попередження, документування та обмеження корупційних практик.

Показовим є те, що у працях М. Ковальчука і Р. Мкртчяна [23], Ю. Слободяник [55], В. Вербановського [8], В. Тильчика і Н. Шпак [61], О. Артюх [2] та Ю. Яцини [71] антикорупційна проблематика дедалі більше пов’язується з питаннями публічного контролю, прозорості, підзвітності й інституційної відповідальності. Проте навіть у цьому сегменті викриття корупції здебільшого розглядається як функція ширшої системи протидії корупції, а не як самостійна соціальна практика. Це означає, що наявна література достатньо переконливо описує нормативні, організаційні й управлінські умови антикорупційної діяльності, але ще не повною мірою розкриває механізм перетворення аудиторської інформації на публічно значущий факт, здатний викликати суспільну реакцію та інституційне реагування.

Ще один важливий напрям становлять дослідження громадського контролю, громадського аудиту, участі громадянського суспільства та відкритого врядування. Тут слід назвати праці О. Євсюкової [16], М. Пуассона [49], С. Кирія [22], М. Плугатир і О. Запотоцької [43], Ю. Костюніної [25], А. Балана і Т. Букорос [6], Н. Обушної [35; 36; 37]. У цих дослідженнях контроль уже не зводиться до функції державного апарату, а розглядається як соціально організована взаємодія громадян, експертних спільнот, інституцій публічної влади та механізмів відкритого доступу до інформації. Саме тут формується передумова для розуміння публічного аудиту як практики, що має не тільки інституційний, а й суспільно-комунікативний вимір.

У цьому ж контексті важливими є праці, в яких розробляються категорії прозорості, транспарентності, підзвітності та довіри до публічної влади. Ю. Костюніна [25], В. Тильчик і Н. Шпак [61], М. Цяпкало і В. Тильчик [65], Т. Шестаковська [68], І. Сисоєва, В. Нагайчук і В. Сисоєва [52] та інші автори розглядають прозорість як одну з необхідних умов обмеження корупційної поведінки та підвищення якості публічного управління. У такій перспективі аудит виступає вже не лише як процедура перевірки, а як засіб виробництва суспільно значущого знання про стан публічних інституцій, якість використання ресурсів і доброчесність управлінських практик.

Попри значну кількість праць, у науковому полі зберігається термінологічна та концептуальна неоднорідність. Категорії «державний аудит», «публічний аудит», «державний фінансовий контроль», «громадський контроль», «громадський аудит», «аудит ефективності», «антикорупційний аудит», «моніторинг» і «оцінювання» нерідко використовуються як суміжні або частково взаємозамінні. На цю проблему ще раніше вказував С. Івахненков [20], порушуючи питання розмежування контролю й аудиту, а в сучасних умовах вона набуває нового значення через появу змішаних форм контролю, в яких поєднуються державні, громадські, цифрові та експертні механізми оцінювання діяльності публічних інституцій.

Узагальнення наявних підходів дозволяє стверджувати, що найбільш розробленими залишаються інституційно-правовий, фінансово-контрольний та управлінсько-організаційний аспекти аудиту й антикорупційної діяльності. Значно менше опрацьованими є питання соціальної природи викриття корупції, комунікативного поширення результатів аудиту, суспільної легітимації фактів порушення, формування довіри до аудиторських висновків і ролі громадськості у перетворенні результатів контролю на публічний антикорупційний акт.

Таким чином, сучасний стан наукової розробленості проблеми характеризується високою насиченістю досліджень, але водночас і певною фрагментарністю їхньої концептуальної інтеграції. Ці складові ще недостатньо об’єднані в єдину теоретичну модель, де публічний аудит постає не тільки як

інструмент контролю, а як соціальна практика виявлення, артикуляції, легітимації та публічного викриття корупції в системі сучасного суспільства.

1.3. Принципи і методи дослідження проблеми соціальних практик публічного аудиту викриття корупції в Україні

Побудова дослідження ґрунтується на необхідності вивчення не тільки інституційних механізмів протидії корупції, а й тих суспільних форм дії, через які корупційні практики стають видимими для громадськості. У цьому сенсі об’єкт дослідження має багаторівневий характер: він включає державні інституції, громадські організації, журналістські проєкти, цифрові платформи, авторів контенту та аудиторію.

У процесі дослідження було дотримано принцип наукової обґрунтованості. Його зміст полягає в тому, що вихідні поняття, методи та висновки повинні спиратися на наукову літературу, нормативні джерела та перевірювані емпіричні дані [71]. У межах роботи це реалізовано через аналіз наукових підходів до понять «публічний аудит», «викриття корупції», «громадський контроль», «соціальна практика» та «цифрова публічність». Такий підхід дозволив уникнути декларативного розуміння корупції як суто морального зла і розглядати її як соціально-інституційне явище, що потребує публічного виявлення та суспільного контролю.

Важливим для роботи є принцип об’єктивності, який орієнтує дослідника на зниження рівня суб’єктивної оцінки під час аналізу матеріалів [63]. У цьому дослідженні об’єктивність забезпечується тим, що висновки формуються не лише на основі авторського враження від окремих відео, а через систематизований корпус даних: метадані YouTube-каналів, результати автоматизованої класифікації, аналіз стенограм відео, що дає змогу відокремити власну оцінку дослідника від повторюваних змістових ознак, виявлених у цифровому масиві.

Принцип всебічності передбачає розгляд соціальних практик викриття корупції у зв’язку з різними аспектами суспільного життя [7]. Корупція

розуміється не лише як правопорушення, а як проблема публічної довіри, якості врядування, доступу до інформації, журналістської діяльності та громадянської участі. Тому в роботі враховано не тільки спеціалізовані антикорупційні канали, а й ширше інформаційне середовище, у якому формуються уявлення про владу, відповідальність, зловживання та суспільний контроль.

Принцип історизму дозволяє розглядати практики публічного аудиту не як випадкове явище, а як результат поступової трансформації форм громадського контролю. Якщо раніше контроль за владою переважно здійснювався через формальні інституції, традиційні медіа та громадські організації, то сьогодні значна частина практик викриття перемістилася у цифровий простір. YouTube та подібні йому сервіси у цьому контексті виступає середовищем, у якому традиційні форми журналістського розслідування, громадського моніторингу та антикорупційної комунікації набувають нової публічної форми.

Принцип комплексності зумовлений міждисциплінарним характером теми. Для аналізу соціальних практик публічного аудиту необхідно поєднувати інструменти соціології, політичної науки, медіадосліджень, публічного управління та цифрової аналітики.

Провідним методологічним підходом у роботі є системний підхід [28]. Він дозволяє розглядати соціальні практики викриття корупції як елемент ширшої системи суспільного контролю, що включає державні інституції, медіа, громадські організації, цифрові платформи та аудиторію. У такій системі журналістське розслідування, аналіз документів, публікація відео, реакція аудиторії та можливе реагування державних органів виступають взаємопов’язаними елементами одного процесу публічного аудиту.

Інституційний підхід дає змогу пояснити, чому корупція виникає не лише через індивідуальну девіантну поведінку, а й через збої у функціонуванні інституцій, механізмів підзвітності та контролю. У межах цього підходу публічний аудит розглядається як компенсаторний механізм, що активізується тоді, коли формальні інститути не забезпечують достатнього рівня прозорості.

Нормативний підхід у роботі застосовується для оцінки соціального значення публічного аудиту. Йдеться не про моральне засудження окремих осіб, а про аналіз того, наскільки сучасні практики викриття сприяють прозорості, підзвітності, доброчесності та якості врядування. У цьому сенсі публічний аудит розглядається як практика, що має демократичне значення, оскільки забезпечує контроль суспільства над владою та створює умови для публічного обговорення корупційних ризиків.

Емпіричний підхід забезпечує перехід від теоретичного осмислення проблеми до аналізу конкретних даних. У роботі використано відкриті цифрові дані YouTube-каналів, метадані відеоматеріалів, результати автоматизованої класифікації та стенограми відеоматеріалів, що потрапили у вибіркову сукупність.

Серед загальнонаукових методів у роботі використано аналіз і синтез [63]. Аналіз дав змогу розкласти досліджуване явище на окремі складові: поняття публічного аудиту, викриття корупції, соціальних практик, типи каналів, типи відео, сфери корупції, джерела доказування та моделі публічної підзвітності. Синтез, своєю чергою, дозволив об’єднати ці елементи в цілісну інтерпретаційну модель соціальних практик публічного аудиту викриття корупції в Україні.

Методи індукції та дедукції застосовано для переходу між теоретичним і емпіричним рівнями дослідження [63]. Дедукція використовувалася тоді, коли на основі теоретичних понять публічного аудиту, громадського контролю та викриття корупції формувалися аналітичні категорії для аналізу стенограм. Індукція, навпаки, дозволила на основі конкретних відеоматеріалів виявити повторювані типи практик: журналістське розслідування, документальний аудит, моніторинг посадових осіб, експертну інтерпретацію та публічний розголос.

Основним емпіричним методом дослідження став контент-аналіз цифрового медіаконтенту. Його застосування дозволило визначити рівень релевантності матеріалів до корупційної тематики, виокремити сфери корупції, типи аудиторських практик, джерела доказів і форми викриття. Контент-аналіз у

цьому випадку був не просто методом підрахунку тем, а способом виявлення соціальних механізмів, через які корупція стає публічно видимою.

Допоміжним методом виступив медіамоніторинг YouTube-каналів. Його завданням було формування дослідницького поля, виявлення релевантних каналів, фіксація їхніх метаданих і попередня оцінка тематичної відповідності. Медіамоніторинг дозволив відстежити ширше цифрове середовище, у якому функціонують практики антикорупційного викриття. Саме на цьому етапі було сформовано корпус каналів і відеоматеріалів для подальшого аналізу.

Окреме місце в методології дослідження посідає автоматизована обробка даних із використанням мови Python, API сервісів штучного інтелекту та віртуального автоматизованого робочого середовища на базі Google Drive і Google Colab [75]. Python застосовувався для збору, очищення, структурування та аналізу даних (див. Додаток Б), AssemblyAI – для автоматизованого транскрибування відеозаписів, а OpenAI – для змістової обробки й попередньої класифікації текстових матеріалів (див. Додаток В-Г).

Штучний інтелект не замінював авторську інтерпретацію, а виконував допоміжну функцію кодування, узагальнення та виявлення повторюваних змістових ознак. Остаточні висновки формувалися на основі критичної перевірки результатів і співвіднесення їх із теоретичними положеннями дослідження [50].

Таким чином, за результатами методологічного аналізу проблеми дослідження можна сформулювати такі висновки:

Публічний аудит – незалежна експертно-аналітичну діяльність, спрямована на оцінювання законності, ефективності, результативності та суспільної значущості діяльності органів публічної влади й використання суспільних ресурсів, яка здійснюється в інтересах громадянського суспільства та покликана забезпечувати прозорість, підзвітність і вдосконалення процесів публічного управління.

Викриття корупції – це соціально-інституційна та комунікативна практика виявлення, фіксації, аналітичного обґрунтування й оприлюднення інформації

про корупційні або пов’язані з корупцією дії, ризики чи схеми, що здійснюється громадянами, викривачами, інститутами громадянського суспільства, аудиторами, контролюючими органами або цифровими аналітичними системами з метою перетворення прихованого корупційного факту на предмет публічного визнання, правової оцінки та інституційного реагування.

Узагальнення наявних підходів дозволяє стверджувати, що найбільш розробленими залишаються інституційно-правовий, фінансово-контрольний та управлінсько-організаційний аспекти аудиту й антикорупційної діяльності. Значно менше опрацьованими є питання соціальної природи викриття корупції, комунікативного поширення результатів аудиту, суспільної легітимації фактів порушення, формування довіри до аудиторських висновків і ролі громадськості у перетворенні результатів контролю на публічний антикорупційний акт.

Аналіз наукової літератури засвідчив, що проблематика публічного аудиту викриття корупції формується на перетині кількох дослідницьких напрямів, серед яких провідне місце посідають державний фінансовий контроль, державний і публічний аудит, аудит ефективності, антикорупційна політика, громадський контроль та концепції відкритого врядування. Проведений аналіз дозволив встановити, що в сучасній українській науці достатньо ґрунтовно розроблено інституційно-правові, організаційні та фінансово-контрольні аспекти аудиторської й антикорупційної діяльності, тоді як соціальна природа викриття корупції як особливої форми суспільної взаємодії залишається недостатньо концептуалізованою.

Методологія роботи поєднує загальнонаукові принципи, системний, інституційний, нормативний та емпіричний підходи, а також методи аналізу, синтезу, індукції, дедукції, медіамоніторингу й автоматизованого контент-аналізу.

РОЗДІЛ 2
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПРАКТИК ПУБЛІЧНОГО АУДИТУ ВИКРИТТЯ КОРУПЦІЇ

2.1. Соціальні практики викриття корупції в сучасному суспільстві

У сучасних суспільствах корупція розглядається не лише як правове чи управлінське порушення, але і як складний соціальний феномен, що впливає на рівень суспільної довіри, ефективність функціонування державних інститутів та легітимність влади [71]. Саме тому протидія корупції поступово виходить за межі виключно діяльності правоохоронних органів та спеціалізованих антикорупційних установ, перетворюючись на сферу активної взаємодії держави, громадянського суспільства, експертного середовища та засобів масової комунікації. У цьому контексті особливого значення набувають соціальні практики попередження корупції, які забезпечують виявлення, інтерпретацію, документування та поширення інформації про корупційні ризики й порушення. Такі практики формують соціальні механізми суспільного контролю та створюють передумови для підвищення підзвітності публічної влади.

У соціологічному розумінні соціальні практики являють собою відносно стійкі, повторювані форми індивідуальної та колективної діяльності, які відтворюються в межах певних соціальних інститутів та нормативних систем [63]. Їхньою характерною ознакою є регулярність, соціальна впізнаваність та спрямованість на досягнення конкретного результату. У сфері попередження корупції соціальні практики охоплюють широкий спектр дій – від моніторингу діяльності органів влади до громадських розслідувань, антикорупційної адвокації та публічного поширення інформації про виявлені порушення. Саме через такі практики суспільство набуває здатності впливати на функціонування державних інститутів поза межами формальних виборчих процедур.

Важливою особливістю соціальних практик попередження корупції є їхня колективна природа. На відміну від індивідуальних форм правового реагування,

вони передбачають участь різноманітних соціальних акторів, серед яких громадські організації, професійні спільноти, журналісти, науковці, експерти та активні громадяни. Як зазначають М. Ковальчук і Р. Мкртчян, публічний контроль у сфері запобігання корупції ґрунтується на залученні громадськості до процесів спостереження за діяльністю органів влади та оцінки їхньої доброчесності [23]. У такому випадку суспільство виступає не лише об'єктом державної політики, а й самостійним суб'єктом антикорупційної діяльності.

Однією з базових форм соціальних практик викриття корупції є громадський контроль. У науковій літературі він розглядається як механізм суспільного спостереження за діяльністю органів публічної влади, спрямований на забезпечення законності, відкритості та підзвітності управлінських рішень [22]. Громадський контроль передбачає не лише отримання інформації про діяльність посадових осіб, але й можливість її публічного обговорення, оцінювання та оскарження. У цьому сенсі він виступає інструментом стримування корупційних ризиків ще до моменту вчинення правопорушення.

Суттєву роль у структурі громадського контролю відіграють практики громадського моніторингу. Вони орієнтовані на систематичне спостереження за діяльністю органів влади, бюджетними процесами, використанням державного майна та реалізацією публічних програм. На відміну від разових перевірок, моніторинг передбачає тривале накопичення інформації та виявлення закономірностей, які можуть свідчити про наявність корупційних ризиків. Саме тому моніторинг дедалі частіше розглядається як важливий елемент превентивної антикорупційної політики.

Особливе місце серед соціальних практик посідає публічний аудит. На відміну від традиційного фінансового контролю, сучасний публічний аудит дедалі частіше орієнтується не лише на встановлення фактів порушень, а й на забезпечення відкритості діяльності органів влади та залучення громадськості до оцінювання результатів управлінської діяльності [36; 37; 68]. Через механізми аудиту суспільство отримує можливість не лише фіксувати порушення, а й формувати запит на відповідальність посадових осіб.

У працях О. Євсюкової публічний аудит розглядається як складова сервісно орієнтованої моделі публічного управління, в якій громадяни виступають активними учасниками процесів оцінювання діяльності органів влади [16]. За таких умов аудит перестає бути виключно внутрішньою процедурою державного контролю та перетворюється на соціальну практику взаємодії між державою і суспільством. Саме ця тенденція є характерною для сучасних демократичних систем врядування.

Окремий напрям соціальних практик викриття корупції становлять практики викриття та оприлюднення інформації про порушення. Їхня сутність полягає у виявленні корупційних ризиків або правопорушень та подальшому доведенні цієї інформації до відома громадськості або компетентних органів. Такі практики мають важливе значення, оскільки корупція часто функціонує в умовах інформаційної закритості, а тому потребує спеціальних механізмів виявлення та публічного висвітлення.

Центральне місце у цій групі практик посідає інститут викривачів. У сучасному антикорупційному законодавстві викривач розглядається як особа, яка повідомляє про відомі їй факти корупції або пов’язаних із корупцією правопорушень. Водночас із соціологічної точки зору викривач виступає агентом суспільного контролю, який сприяє трансформації прихованої інформації у публічно значущий факт. Саме завдяки діяльності викривачів значна частина корупційних схем стає доступною для подальшого розслідування та громадського обговорення.

Важливою складовою сучасних соціальних практик викриття корупції є журналістські розслідування. Вони забезпечують не лише збір і перевірку інформації, але й її інтерпретацію у формі зрозумілих для суспільства наративів. Через журналістські розслідування корупційні факти набувають публічного виміру та стають предметом суспільної дискусії. Таким чином, журналістика виконує функцію посередника між прихованими управлінськими процесами та громадською думкою.

Поряд із журналістськими розслідуваннями значного поширення набули практики антикорупційної адвокації. Вони передбачають діяльність громадських організацій, спрямовану на просування змін у законодавстві, процедурах державного управління та механізмах контролю. На відміну від традиційного викриття, адвокація орієнтована не лише на фіксацію проблеми, але й на вироблення інституційних рішень для її подолання. У цьому сенсі вона виступає формою колективної дії, спрямованої на довгострокові зміни соціальних та політичних інститутів.

У сучасних умовах соціальні практики викриття корупції дедалі більше переміщуються у цифровий простір. Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій створив нові можливості для збору, аналізу та поширення інформації про діяльність органів влади. Відкриті державні реєстри, цифрові платформи моніторингу та інструменти аналізу великих масивів даних істотно розширили можливості громадського контролю та антикорупційного моніторингу [71].

Цифровізація антикорупційної діяльності сприяла формуванню нових форм суспільної участі. Якщо раніше основними інструментами громадського контролю були звернення громадян або участь у громадських слуханнях, то сьогодні дедалі більшу роль відіграють онлайн-платформи, цифрові спільноти та соціальні медіа. Вони дозволяють значно швидше поширювати інформацію, координувати колективні дії та мобілізувати громадську увагу навколо конкретних корупційних випадків.

У результаті відбувається трансформація ролі аудиторії. Громадяни перестають бути пасивними споживачами інформації та дедалі частіше виступають активними учасниками процесів виявлення, перевірки та поширення відомостей про корупційні ризики. Відповідно змінюється і характер соціальних практик попередження корупції, які набувають мережевого та комунікативного характеру.

Отже, соціальні практики викриття корупції являють собою сукупність повторюваних форм колективної діяльності, спрямованих на виявлення, документування, оцінювання та оприлюднення інформації про корупційні

ризики й правопорушення. Їхня еволюція демонструє поступовий перехід від традиційних механізмів громадського контролю до цифрових форм суспільної взаємодії, заснованих на використанні мережевих комунікацій та нових медіа. Саме ця трансформація створює передумови для розгляду YouTube не лише як платформи поширення інформації, а як особливого середовища формування та розвитку соціальних практик викриття корупції, що потребує окремого аналізу.

2.2. YouTube як середовище формування та поширення соціальних практик викриття корупції

Трансформація сучасного інформаційного суспільства супроводжується зростанням ролі цифрових платформ як інфраструктурних елементів соціальної комунікації. Якщо на ранніх етапах розвитку мережі Інтернет цифрові технології виконували переважно функції передачі інформації, то сучасний етап характеризується формуванням платформної моделі організації інформаційного простору. Платформи забезпечують не лише технічне розміщення контенту, а й створюють середовище взаємодії між виробниками інформації, її споживачами та різноманітними соціальними інституціями. У результаті цифрові платформи перетворюються на самостійних учасників суспільних процесів, впливаючи на механізми формування громадської думки, поширення інформації та громадянської участі. У сучасних умовах платформізація стає однією з визначальних характеристик інформаційного суспільства, а такі ресурси як YouTube, Facebook, X, Instagram та інші формують нову архітектуру публічної комунікації [73].

Сучасні дослідники розглядають цифрові платформи не лише як технічні засоби передачі інформації, а як складні соціотехнічні системи, що формують нові форми взаємодії між громадянами, організаціями та державою. На думку А. Генрі, платформізація суспільства сприяє формуванню мережевих моделей комунікації, у межах яких відбувається обмін інформацією, координація колективних дій та вироблення спільних рішень. Такі платформи, як YouTube, Facebook чи Twitter, створюють умови для формування цифрових спільнот,

здатних акумулювати знання, поширювати інформацію та здійснювати суспільний вплив [76].

Для дослідження соціальних практик викриття корупції особливу цінність має концепція колективного інтелекту, відповідно до якої цифрові платформи забезпечують накопичення та узгодження знань великої кількості учасників комунікації. Завдяки можливості швидкого поширення документів, відеоматеріалів, свідчень та аналітичних коментарів користувачі можуть брати участь у процесах громадського контролю незалежно від свого місця перебування. У результаті виникають нові форми колективного спостереження за діяльністю органів влади, що доповнюють традиційні інституційні механізми аудиту та контролю [77].

Важливе значення для осмислення сучасних цифрових платформ має підхід, відповідно до якого платформи розглядаються не лише як технічні засоби поширення інформації, а як соціальні інфраструктури, що організовують процеси комунікації, виробництва контенту та взаємодії між різними групами користувачів. У межах такого підходу цифрові платформи виступають середовищем, у якому алгоритмічні механізми забезпечують збір, агрегування, класифікацію та поширення даних, формуючи специфічні умови для виробництва та циркуляції інформації. Дослідники наголошують, що платформи дедалі більше інтегруються в різні сфери суспільного життя, впливаючи на способи комунікації, отримання інформації та формування суспільних уявлень про соціальну реальність [73].

У цьому контексті особливий інтерес становить YouTube як одна з найбільших цифрових платформ сучасності. За оцінками дослідників, платформа об’єднує мільярди користувачів у різних країнах світу та щогодини акумулює величезні обсяги нового контенту. Водночас YouTube функціонує не лише як відеохостинг, а як складна соціотехнічна система, що поєднує авторів контенту, аудиторію та алгоритмічні механізми рекомендації відео [80].

Суттєвою особливістю сучасних платформ є використання алгоритмічних систем відбору та рекомендації контенту. Алгоритми визначають видимість

інформації, впливають на охоплення окремих повідомлень та сприяють формуванню індивідуалізованих інформаційних середовищ для користувачів. У результаті цифрові платформи виконують не лише функцію технічного посередництва, а й беруть участь у структуризації інформаційного простору. З огляду на це дослідники наголошують на необхідності врахування специфіки платформних алгоритмів під час аналізу цифрових даних та інтерпретації результатів досліджень, що базуються на подібних матеріалах [72; 80].

Для дослідження антикорупційної тематики концепція цифрових платформ має особливе значення, оскільки саме через платформи здійснюється значна частина сучасних процесів суспільної комунікації. Громадські організації, журналісти-розслідувачі, державні установи та громадяни використовують YouTube для поширення інформації, привернення уваги до суспільно значущих проблем, мобілізації аудиторії та формування громадської думки. Унаслідок цього платформа стає важливим середовищем суспільного контролю та публічного обговорення корупційних практик. Аналіз діяльності антикорупційних YouTube-каналів дозволяє виявити особливості функціонування цифрових комунікацій, структуру інформаційних мереж та механізми формування суспільної уваги до проблеми корупції в сучасному цифровому середовищі.

Дослідження В. Суї, А. Суї та Р. Роудс підкреслює, що YouTube є не лише платформою для перегляду відео, а й джерелом значного обсягу відкритих соціальних даних. Дослідники відзначають, що платформа містить не тільки відеоматеріали, але й коментарі, реакції користувачів, показники переглядів, вподобань та підписок, які можуть використовуватися для аналізу громадських настроїв, інформаційних тенденцій та особливостей цифрових спільнот [80].

Соціологічний потенціал YouTube особливо проявляється у сфері цифрового активізму. Як показує дослідження Л. Шльогля, сучасні цифрові платформи стали важливим інструментом політичної мобілізації та громадянської участі. Онлайн-комунікація дозволяє користувачам швидко реагувати на суспільно значущі події, поширювати інформацію, координувати

колективні дії та формувати громадський тиск на політичні інститути. При цьому ключову роль відіграють не лише технічні можливості платформ, але й соціальна активність самих громадян, які використовують цифрові медіа як засіб публічного самовираження та відстоювання суспільних інтересів [79].

У випадку антикорупційної діяльності YouTube може розглядатися як інструмент цифрового активізму, через який здійснюється суспільний контроль за владою. Розміщення матеріалів журналістських розслідувань, відеофіксація порушень, публікація експертних оцінок та організація суспільних дискусій сприяють формуванню відкритого інформаційного середовища, у межах якого корупційні практики стають предметом широкого громадського обговорення. Такий процес підсилює прозорість діяльності органів влади та створює додаткові стимули для їхньої підзвітності громадянам.

Водночас слід враховувати, що дані цифрових платформ не відображають автоматично суспільство в цілому. Дослідники наголошують на необхідності врахування специфіки алгоритмів рекомендацій, особливостей аудиторії конкретних каналів та соціального контексту формування контенту. Популярність певних відео чи каналів може залежати не лише від суспільної значущості теми, а й від особливостей роботи платформи та поведінки користувачів. Тому аналіз антикорупційного контенту на YouTube потребує поєднання кількісних і якісних методів дослідження.

Таким чином, YouTube доцільно розглядати як важливий елемент сучасної інфраструктури громадського контролю, який поєднує можливості масової комунікації, цифрового активізму та колективного виробництва знань. Саме ця сукупність характеристик робить платформу перспективним середовищем для дослідження соціальних практик публічного аудиту та викриття корупції в Україні. На цій підставі подальший аналіз буде зосереджено на характеристиці українського сегменту YouTube як простору функціонування антикорупційних каналів та громадських ініціатив.

2.3. Сучасний стан поширення практик публічного аудиту викриття корупції в українському сегменті YouTube

Для дослідження соціальних практик публічного аудиту викриття корупції в українському сегменті YouTube було здійснено пошук матеріалів із використанням ключових слів «корупція» та «Україна», за результатами якого створено масив даних каналів, контент яких систематично або епізодично висвітлює проблематику корупції, зловживань у публічному секторі, державного контролю, прозорості діяльності органів влади та громадського нагляду. Формування корпусу здійснювалося на основі поєднання автоматизованих процедур збору даних, інструментів обробки великих масивів інформації та моделей штучного інтелекту (див. Додатки Б–Г).

Збір даних здійснювався поетапно. На першому етапі було здійснено збір загальної інформації про канали. Для кожного каналу завантажувалися відомості про його структуру, тематичні розділи, списки відео, метадані відео, назви матеріалів, описи та інші доступні характеристики контенту. На другому етапі застосовувалися інструменти штучного інтелекту для змістовного аналізу зібраного матеріалу (ChatGPT 5.5). Мовні моделі використовувалися систематизації та інтерпретації наявних даних, де для кожного каналу формувалися аналітичні профілі, що містили інформацію про тематичну спрямованість контенту, домінуючі сюжети, типові формати відеоматеріалів, характер подання інформації та особливості комунікації з аудиторією. На третьому етапі було здійснено тематичне групування каналів за характером контенту. Використання моделей штучного інтелекту дозволило перейти від аналізу окремих відео до аналізу інформаційних стратегій каналів у цілому.

У результаті проведених процедур було сформовано масив на основі даних дванадцяти каналів, які в різний спосіб висвітлюють проблематику корупції та здійснюють функції громадського контролю. Об’єднувальною ознакою для них стала присутність тематики викриття корупції, контролю діяльності влади та публічного моніторингу державних інституцій. У процесі формування масиву даних до вибірки були включені не лише канали, що безпосередньо

позиціонують себе як антикорупційні або розслідувальні медіапроєкти, але й канали ширшого політичного, освітнього, історичного та суспільно-аналітичного спрямування. Таке рішення було обумовлене специфікою автоматизованого пошуку контенту на платформі YouTube. На відміну від традиційних медіа, де тематична спеціалізація зазвичай чітко відображається в назві видання або його редакційній політиці, окремі відео на YouTube можуть суттєво відрізнятися від загальної тематики каналу.

Додатковою підставою для включення таких каналів стала необхідність перевірки якості автоматизованої класифікації, виконаної за допомогою великих мовних моделей. Наявність у масиві каналів із різним ступенем тематичної близькості до проблематики корупції дозволяла оцінити здатність алгоритму відрізняти безпосередньо релевантні джерела від контекстуально пов’язаних або випадкових об’єктів. У цьому випадку канали з низьким або середнім рівнем релевантності виконували функцію своєрідних контрольних груп, що дозволяло оцінювати точність класифікації та знижувати ризик помилкового включення або виключення матеріалів.

Важливо також враховувати, що під час автоматизованого аналізу використовувалися не лише метадані каналів, а й текстові характеристики окремих відео. Навіть якщо загальна тематика каналу не була безпосередньо пов’язана з корупцією, у назвах, описах або змісті окремих відеоматеріалів могли фігурувати ключові слова та сюжети, пов’язані з корупцією, діяльністю органів влади, суспільним контролем, аудитом, державним управлінням або українським політичним контекстом. Саме тому частина каналів була залишена в дослідницькому масиві до завершення етапу ручної верифікації.

Перейдемо безпосередньо до опису каналів.

1. Канал «Andrii Baumeister» був створений 2 листопада 2011 року. Він має 403 тис. підписників, 770 відео та 59 054 204 перегляди. За тематичною класифікацією канал належить до напряму філософії та особистісного розвитку, а його вторинними темами визначено критичне мислення, освіту та самовдосконалення. З огляду на тему дослідження, канал Andrii Baumeister не є

каналом прямого викриття корупції або публічного аудиту. Його опис не містить згадок про корупцію, державне управління, журналістські розслідування, громадський контроль чи аудит. Водночас канал може бути віднесений до контекстуально релевантного типу освітньо-критичних авторських каналів, оскільки розвиває інтелектуальні передумови громадянської рефлексії: критичне мислення, здатність аналізувати факти та оцінювати суспільні події. Саме тому ШІ-класифікація визначила його як контекстуальний канал із загальною релевантністю 0,35 та необхідністю ручної перевірки.

2. Канал BIHUS Info був створений 17 вересня 2013 року. Він має 1,2 млн підписників, 2617 відео та 350 045 381 перегляд. Це один із найбільш релевантних каналів у дослідницькому масиві. У самоописі проєкт прямо визначає свою місію через формули «Палимо схеми», «дотискаємо поганців», «змінюємо систему». BIHUS Info безпосередньо реалізує практики журналістського викриття, громадського контролю та суспільного тиску на порушників. Загальний показник релевантності становить 0,98, а впевненість класифікації – 0,97. За типом практик викриття корупції канал можна визначити як професійний розслідувально-антикорупційний медіапроєкт, що поєднує функції журналістського розслідування, цифрової публічності й неформального суспільного аудиту.

3. Канал «Назар Петрович» був створений 1 квітня 2025 року. Він має 5100 підписників, 65 відео та 903 326 переглядів. Самоопис каналу побудований навколо прагнення «говорити вголос про те, що зазвичай не люблять обговорювати», тобто канал орієнтований на персоналізоване обговорення складних, чутливих або табуйованих тем. З погляду теми дослідження цей канал не має прямої антикорупційної спеціалізації. У його описі відсутні згадки про корупцію, публічний аудит, органи влади або журналістські розслідування. Водночас його можна розглядати як периферійно-контекстуальний канал, здатний торкатися суспільно значущих проблем у форматі індивідуального коментування. ШІ-класифікація визначила його як контекстуальний канал із загальною релевантністю 0,35 і нижчим рівнем упевненості 0,63, що вказує на

необхідність ручної перевірки конкретних відео перед остаточним включенням до емпіричного аналізу.

4. Канал «Олександр Нотевський» був створений 1 серпня 2020 року. Він має 144 тис. підписників, 452 відео та 28 388 012 переглядів. У самоописі автор визначений як політичний оглядач медіа «ҐРУНТ» і юрист, який аналізує українську, міжнародну та закордонну політику. Основними ознаками каналу є аналітика, пояснення та розбори актуальних тем в Україні й світі. Цей канал не є прямим каналом викриття корупції, однак має важливу контекстуальну релевантність. Поєднання політичної аналітики та правничої компетентності автора створює передумови для обговорення тем законності, підзвітності, інституційних конфліктів і корупційних ризиків. У класифікації канал отримав загальну релевантність 0,48 та високу впевненість 0,86, але був віднесений до категорії контекстуальних каналів про корупцію. Типологічно його доцільно визначати як аналітично-пояснювальний канал, що може не здійснювати безпосереднього викриття, але бере участь у формуванні політико-правового контексту сприйняття корупційних практик.

5. Канал «Predictive History» був створений 20 червня 2023 року. Він має 2,61 млн підписників, 151 відео та 88 513 216 переглядів. Країною каналу зазначено СА. Його самоопис апелює до ідеї «психоісторії» Айзека Азімова та спрямований на осмислення моделей, теорій і парадигм, які допомагають пояснювати світову історію, сучасні кризи та можливість прогнозування майбутнього. У межах дослідження соціальних практик публічного аудиту викриття корупції в Україні Predictive History має лише периферійне значення. Він не містить у метаданих згадок про Україну, корупцію, аудит чи громадський контроль. Його можливий внесок полягає в теоретико-контекстуальному осмисленні історичних і політичних процесів, але не в безпосередній реалізації практик викриття корупції. Саме тому канал отримав загальну релевантність 0,25 і був класифікований як контекстуальний із необхідністю ручної перевірки лише за умови розширеного порівняльного аналізу.

6. Канал «Слідство.Інфо | Розслідування, репортажі, викриття» був створений 9 травня 2018 року. Він має 553 тис. підписників, 1480 відео та 333 534 390 переглядів. У самоописі прямо зазначено, що це команда незалежних журналістів, яка викриває корупцію та зловживання українських посадовців, створює фільми-розслідування й репортажі, готує тексти та долучається до міжнародних розслідувань. Крім антикорупційної тематики, канал також документує російські воєнні злочини та інформує англомовну аудиторію про злочини Російської Федерації проти України. «Слідство.Інфо» належить до центрального ядра дослідницького масиву. Загальна релевантність каналу становить 0,98, а впевненість класифікації – 0,98. Типологічно канал можна визначити як професійний розслідувально-викривальний медіапроєкт, у межах якого журналістське розслідування функціонує як форма публічного аудиту: воно виявляє зловживання, документує їх, надає їм публічного розголосу та включає суспільство у процес контролю над владою.

7. Канал «Yuriy Romanenko» був створений 30 листопада 2015 року. Він має 659 тис. підписників, 13 398 відео та 553 719 574 перегляди. У полі країни зазначено PL, однак самоопис і назва каналу прямо пов’язані з українською політикою. Автор позиціонує себе як політичний експерт, медійник і шеф-редактор сайту «Хвиля», а тематика каналу охоплює українську та міжнародну політику, економіку, філософію, культуру й соціологію. Yuriy Romanenko є одним із найбільших каналів у корпусі за кількістю відео й переглядів, але його антикорупційна релевантність є контекстуальною, а не прямою. У самоописі немає згадок про корупцію, публічний аудит або журналістське викриття. Водночас широкий політико-економічний фокус каналу дозволяє розглядати його як майданчик інтерпретації політичних процесів, у межах яких можуть порушуватися теми корупції, інституційної неефективності, управлінських помилок і відповідальності влади. У типології дослідження канал належить до політико-аналітичних індивідуальних платформ із показником релевантності 0,45.

8. Канал «Александр Штефанов» був створений 9 березня 2013 року. Він має 605 тис. підписників, 212 відео та 163 832 487 переглядів. У полі країни зазначено RU, а самоопис каналу є дуже загальним: «Здесь мы будем говорить с вами об истории и политике». У метаданих немає прямих згадок про Україну, корупцію, публічний аудит або антикорупційні практики. У межах типології канал може бути віднесений лише до периферійного політико-історичного контексту.

Слід зауважити що, як зазначено на офіційному інтернет-порталі Національної ради з питань телебачення та радіомовлення, з 24.04.2026 року власник цього каналу потратив до Переліку осіб, що загрожують національній безпеці України, а точніше «рада звернеться до Міністерства щодо внесення до списку вказаної вище особи та надішле копію рішення». З огляду на специфіку публічного статусу автора, матеріали цього каналу розглядаються в роботі виключно як об’єкт наукового аналізу цифрової політичної комунікації, без підтримки, популяризації чи легітимації позиції його авторів. Такий підхід відповідає Закону України від 22.05.2022 № 2265-IX, який є чинним у поточній редакції від 23.09.2024, і передбачає можливість використання відповідних матеріалів у процесі наукової діяльності, наукових досліджень та в матеріалах навчального характеру за умови відсутності пропагандистської мети.

9. Канал «Authoritarianism 101» був створений 30 жовтня 2011 року. Він має 5030 підписників, 11 відео та 16 709 переглядів. Самоопис каналу подає його як освітньо-активістський проєкт, спрямований на пояснення авторитарних практик, реакцій влади на протести й страйки, а також особливостей політики та протестних рухів у різних країнах. Для дослідження соціальних практик викриття корупції в Україні Authoritarianism 101 має допоміжне значення. Він не спрямований на український контекст і не має прямої корупційної спеціалізації. Водночас його тематика авторитаризму, протестів, прав людини та політичного активізму може використовуватися як ширший порівняльний контекст для розуміння недемократичних практик, владних зловживань і реакцій громадянського суспільства. За типом канал можна визначити як освітньо-

активістський ресурс глобального політичного аналізу з контекстуальною релевантністю 0,35.

10. Канал «Garys Economics» був створений 23 травня 2020 року. Він має 1,6 млн підписників, 380 відео та 213 397 941 перегляд. Країною каналу зазначено GB. У самоописі канал визначено як освітній проєкт про реальну економіку, нерівність, фінансові ринки та економічне коментування. Попри значний масштаб аудиторії, канал не має прямого зв'язку з Україною, корупцією, аудитом або громадським контролем. У межах дослідження цей канал доцільно виключити з основного емпіричного ядра. Саме такий статус зафіксовано й у класифікації: inclusion_status – exclude (виключити), загальна релевантність – 0,25. Його потенційна дотичність до теми може полягати лише в загальних питаннях нерівності, економічних структур або соціальної справедливості, але ці аспекти не є достатніми для включення каналу до аналізу соціальних практик публічного аудиту викриття корупції в Україні.

11. Канал «Стоп Корупції» був створений 15 квітня 2015 року. Він має 361 тис. підписників, 5336 відео та 158 038 252 перегляди. Самоопис каналу прямо визначає його як незалежний і некомерційний український проєкт журналістських розслідувань, заснований у 2015 році та присвячений антикорупційній тематиці. Опис також акцентує на оперативному й всебічному інформуванні аудиторії, точності та повноті інформації, експертних думках і викривальних антикорупційних матеріалах. «Стоп Корупції» є одним із ключових каналів досліджуваного ядра: загальний показник релевантності 0,98 та впевненість класифікації 0,96. У межах типології практик викриття корупції канал репрезентує спеціалізовану цифрову практику антикорупційного медійного аудиту.

12. Канал «Сила правди» був створений 17 липня 2017 року. Він має 15,3 тис. підписників, 420 відео та 2 832 343 перегляди. Опис каналу прямо фіксує його місію: «Боремося з корупцією, пропагандою та дезінформацією». Канал належить Центру журналістських розслідувань «Сила правди» з Луцька, який готує репортажі, дослідження та огляди, сприяє розвитку громадянського

суспільства, правової держави, незалежних медіа та професійної розслідувальної журналістики. «Сила правди» має особливе значення для дослідження, оскільки репрезентує регіональний вимір практик викриття корупції. На відміну від великих загальнонаціональних проєктів, цей канал демонструє, як публічний аудит може реалізовуватися на рівні локальної журналістики, громадського контролю та регіонального моніторингу влади.

Узагальнення отриманих характеристик дозволяє виокремити три групи каналів. Першу групу становлять ядрові антикорупційні та розслідувальні медіапроєкти: BIHUS Info, «Слідство.Інфо», «Стоп Корупції» та «Сила правди». Саме вони мають прямий фокус на корупції, викриттях, журналістських розслідуваннях, громадському контролі та публічній підзвітності. Їхня діяльність найбільшою мірою відповідає поняттю соціальних практик публічного аудиту викриття корупції.

Другу групу утворюють контекстуальні політико-аналітичні та авторські канали: «Олександр Нотевський», «Yuriy Romanenko», «Назар Петрович», «Andrii Baumeister» і «Александр Штефанов». Вони не мають прямої антикорупційної спеціалізації, але можуть впливати на формування ширшого дискурсивного поля, у межах якого корупція осмислюється як політична, правова, моральна або інституційна проблема. Їхня функція полягає переважно в поясненні, інтерпретації, критичному коментуванні або загальному формуванні громадянської рефлексії.

Третю групу становлять допоміжні освітньо-теоретичні та порівняльні канали: «Predictive History», «Authoritarianism 101» і «Garys Economics». Вони не мають прямого українського антикорупційного фокусу, а один із них – «Garys Economics» – був класифікований як такий, що підлягає виключенню з основного корпусу. Їхня можлива роль обмежується теоретичним, порівняльним або соціально-економічним контекстом.

Отже, дослідницьке поле українського YouTube у межах цієї роботи має нерівномірну структуру. Його ядро формують професійні журналістські й громадські проєкти, які безпосередньо здійснюють викриття корупції та

зловживань. Навколо них існує ширше поле політичної аналітики, громадянської освіти, історико-політичного коментування та цифрового активізму. Така структура дає змогу перейти від загального опису каналів до емпіричного аналізу конкретних відеоматеріалів, тематичних рубрик, жанрів викриття та соціальних практик публічного аудиту корупції в Україні.

Таким чином, результати теоретичного аналізу проблеми соціальних практик публічного аудиту викриття корупції в Україні дають можливість стверджувати, що соціальні практики попередження корупції є не допоміжним, а самостійним елементом сучасної системи громадського контролю. Вони охоплюють моніторинг діяльності влади, громадський контроль, публічний аудит, журналістські розслідування, діяльність викривачів, антикорупційну адвокацію та цифрові форми суспільної участі. Їхня специфіка полягає в тому, що корупційні ризики й порушення не лише фіксуються, а переводяться у сферу публічного обговорення, де набувають значення суспільно важливого факту. Саме тому публічний аудит у сучасному суспільстві доцільно розглядати не тільки як контрольну процедуру, а як соціальну практику виявлення, оцінювання, оприлюднення та суспільної легітимації інформації про зловживання владою.

Аналіз YouTube як середовища формування та поширення соціальних практик викриття корупції показав, що цифрові платформи істотно змінюють механізми громадської участі й публічної підзвітності. YouTube поєднує функції медіа, архіву, соціальної платформи, інструменту мобілізації аудиторії та простору колективної інтерпретації суспільно значущих подій. Завдяки відеоформату, можливості демонстрації доказів, поширенню розслідувань, коментуванню, підпискам і алгоритмічній видимості контенту ця платформа стає важливим інструментом цифрового громадського контролю. Водночас YouTube не є нейтральним середовищем, оскільки на поширення антикорупційного контенту впливають алгоритми, структура аудиторії, специфіка каналів і загальна логіка платформної комунікації.

Характеристика каналів викриття корупції в українському сегменті YouTube засвідчила неоднорідність дослідницького поля. Його ядро формують спеціалізовані журналістські та громадські проєкти – BIHUS Info, «Слідство.Інфо», «Стоп Корупції» та «Сила правди», які безпосередньо реалізують практики викриття корупції, документування зловживань і публічного контролю за діяльністю посадових осіб. Навколо цього ядра функціонує ширше контекстуальне середовище політико-аналітичних, освітніх і коментаторських каналів, які не завжди здійснюють викриття безпосередньо, але беруть участь у формуванні громадянської рефлексії, критичного мислення й політичної інтерпретації корупційних процесів. Це дає підстави перейти до емпіричного аналізу конкретних відеоматеріалів як носіїв цифрових соціальних практик публічного аудиту викриття корупції в Україні.

РОЗДІЛ 3
ПРАКСЕОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПРАКТИК ПУБЛІЧНОГО АУДИТУ ВИКРИТТЯ КОРУПЦІЇ

3.1. Обґрунтування емпіричного методу дослідження соціальних практик публічного аудиту викриття корупції в Україні

Емпіричне дослідження соціальних практик публічного аудиту викриття корупції в Україні потребує такого методу, який дає змогу аналізувати не лише ставлення громадян до корупції, а й реальні форми публічної комунікації, через які корупційні факти, підозри, схеми та зловживання стають предметом суспільного обговорення. Оскільки предметом дослідження є не індивідуальна думка респондентів, а цифрові практики виявлення, пояснення, документування та поширення інформації про корупцію, основним емпіричним методом було обрано автоматизований контент-аналіз матеріалів YouTube-каналів.

Контент-аналіз є одним із базових методів соціологічного дослідження текстової, візуальної та аудіовізуальної комунікації [27]. Його перевага полягає в тому, що він дозволяє систематично описувати зміст повідомлень, виокремлювати повторювані теми, категорії, смислові акценти та способи представлення соціальних явищ. У межах цієї роботи контент-аналіз застосовується не до друкованих медіа або офіційних документів, а до стенограм відеоматеріалів, розміщених на YouTube.

Вибір YouTube як емпіричного поля зумовлений тим, що ця платформа є одним із ключових середовищ сучасної публічної комунікації [74]. У межах YouTube антикорупційний контент функціонує не лише як інформаційне повідомлення, а як форма цифрової громадської участі. Журналісти, громадські активісти, політичні аналітики та незалежні автори використовують платформу для оприлюднення розслідувань, пояснення корупційних схем, публічної критики органів влади, мобілізації аудиторії та формування суспільного тиску. Тому YouTube доцільно розглядати як емпірично доступне середовище соціальних практик публічного аудиту.

Методологічно це дослідження можна визначити як автоматизований якісно-кількісний контент-аналіз цифрового медіаконтенту (див. Додаток А). Його кількісний вимір полягає у фіксації частоти появи окремих тем, каналів, сфер корупції, типів аудиторських практик, джерел доказування та наративних форм. Якісний вимір полягає в інтерпретації того, як саме в матеріалах конструюється проблема корупції, які механізми контролю використовуються, які форми публічного викриття домінують і як цифрове середовище перетворює окремий відеоматеріал на елемент громадського контролю.

На першому етапі було здійснено моніторинг YouTube-каналів, які прямо або опосередковано стосувалися тем корупції, публічного контролю, журналістських розслідувань, політичної аналітики та громадської підзвітності. Моніторинг медіа у цьому випадку виконував функцію первинного виявлення релевантного інформаційного поля.

На другому етапі здійснювався автоматизований збір метаданих каналів і відео. До подальшого аналізу включалися такі параметри, як назва каналу, дата створення, кількість підписників, кількість переглядів, кількість відео, опис каналу, тематична спрямованість, функціональний тип, а також релевантність каналу до теми корупції, публічного аудиту та українського контексту.

На третьому етапі аналіз було перенесено з рівня каналів на рівень конкретних відеоматеріалів. У кінцеву вибіркову сукупність увійшли 194 відео, стенограми яких були проаналізовані за ключовими змістовими параметрами.

Для систематизації стенограм застосовувалися інструменти штучного інтелекту, що виконували функцію допоміжного аналітичного кодування [78]. Штучний інтелект використовувався не як самостійний суб’єкт інтерпретації, а як інструмент попередньої класифікації великого масиву текстів за заздалегідь визначеними категоріями. Такий підхід дозволив прискорити обробку даних, забезпечити однакову логіку кодування матеріалів і виявити повторювані смислові структури, які було б складно опрацювати вручну в межах обмеженого обсягу дипломного дослідження.

Основними змінними виступали релевантність відео до корупційної тематики, релевантність до практик публічного аудиту, сфера корупції, тип аудиторської або контрольної практики, джерела доказування, модель публічної підзвітності та наративна форма подання матеріалу. Такий набір змінних дозволив аналізувати відео не лише як окремі інформаційні повідомлення, а як прояви певних соціальних практик.

Водночас використання автоматизованого контент-аналізу потребувало контролю якості класифікації. Саме тому до дослідницького масиву потрапили не лише очевидно антикорупційні канали, але й контекстуальні або периферійні джерела. Їх наявність дозволяла перевірити, чи здатна модель (ШІ) відрізняти релевантні матеріали від прикордонних випадків. Крім того, окремі відео на каналах загального політичного або освітнього спрямування могли містити згадки про корупцію, Україну, державне управління або громадський контроль, тому їх попереднє включення до масиву було методологічно виправданим.

Перейдемо до безпосередніх результатів дослідження.

3.2. Аналіз результатів соціологічного дослідження соціальних практик публічного аудиту викриття корупції в Україні

Проведений аналіз 194 стенограм дозволив встановити високий рівень тематичної відповідності сформованого корпусу завданням дослідження. Середнє значення показника релевантності корупційній проблематиці становило 89,5%, а середнє значення релевантності практикам публічного аудиту – 88,9%. Таким чином, переважна більшість відібраних відеоматеріалів безпосередньо стосувалася питань корупції, діяльності органів влади, суспільного контролю, журналістських розслідувань або механізмів підзвітності, що підтверджує коректність процедури відбору каналів та відеоматеріалів і свідчить про високу якість сформованої емпіричної бази.

Розподіл відеоматеріалів між каналами виявився нерівномірним. Найбільшу частку корпусу сформували матеріали каналу «Yuriy Romanenko» – 58 відео (29,9%), каналу «Стоп Корупції» – 57 відео (29,4%) та BIHUS Info – 53

відео (27,3%). Сукупно на ці три канали припадає 86,6% усіх проаналізованих стенограм. Натомість канали «Олександр Нотевський» становлять 5,7% корпусу, «Сила правди» – 3,6%, «Слідство.Інфо» – 3,6%, а «Александр Штефанов» – лише 0,5%. Отримані результати свідчать про високу концентрацію антикорупційного контенту навколо обмеженої кількості впливових виробників інформації, які фактично формують основне поле суспільної дискусії щодо корупції в українському сегменті YouTube.

Аналіз сфер корупції показав, що найбільшу увагу автори приділяють проблемам використання публічних фінансів. Після об'єднання різних варіантів запису категорії публічні фінанси на неї припадає 26,3% усіх відео. Друге місце посідає тематика політичних еліт – 18,6%, третє – військова сфера (13,4%). Далі розташовуються місцеве самоврядування (9,3%), судова система (8,2%), лісове господарство (4,6%), публічні закупівлі (4,6%) та правоохоронні органи (3,1%). Таким чином, у досліджуваному інформаційному просторі корупція найчастіше осмислюється як проблема розподілу бюджетних ресурсів, діяльності політичних еліт та функціонування державних інституцій.

Особливий інтерес становить аналіз практик публічного аудиту, які використовуються авторами відео. Найпоширенішими виявилися моніторинг діяльності посадових осіб (56,7% матеріалів), аналіз документів (53,1%), порівняння офіційної інформації з фактичними даними (55,2%), журналістські розслідування (52,6%) та практика публічного викриття через суспільний розголос (58,8%). Фактично саме ці інструменти формують основу цифрового громадського контролю, що реалізується через платформу YouTube.

Отримані результати дозволяють зробити висновок, що соціальні практики публічного аудиту в українському сегменті YouTube мають переважно журналістсько-розслідувальний характер. Центральним механізмом виступає не формальна перевірка з боку державних інституцій, а збір інформації, аналіз документів, зіставлення фактів та подальше оприлюднення результатів для широкої аудиторії. Саме через публічність і суспільний резонанс автори каналів

намагаються впливати на поведінку посадових осіб та стимулювати реагування правоохоронних і контрольних органів.

Характерною особливістю досліджуваного масиву є також висока роль документальних джерел доказування. Серед найбільш поширених механізмів аудиту фігурують аналіз електронних декларацій посадовців, аналіз судових рішень, вивчення бізнес-реєстрів, перевірка майнового стану чиновників, порівняння ринкових цін із задекларованими сумами та використання матеріалів кримінальних проваджень. Це свідчить про те, що викриття корупції у досліджуваному сегменті YouTube переважно спирається на верифіковані джерела інформації, а не лише на оціночні судження або політичні звинувачення.

Не менш показовим є аналіз наративних форм представлення матеріалу. Близько 54,6% усіх відео належать до категорії «розслідувальне викриття». Ще 12,4% становить інституційна критика, 6,7% – аналітичні коментарі, а 4,1% – змішані формати. Отже, домінуючою формою подачі інформації є саме викриття конкретних схем, посадових осіб, корупційних практик або інституційних порушень. Теоретичні дискусії та абстрактні політичні міркування займають значно скромніше місце.

Попри спільну орієнтацію на виявлення корупційних проявів, різні автори та канали використовують відмінні механізми збору інформації, способи її інтерпретації та форми взаємодії з аудиторією. Однією з найбільш поширених практик виявилося журналістське розслідування. У цьому випадку автори контенту самостійно здійснюють пошук інформації, аналізують документи, збирають свідчення та формують цілісну реконструкцію корупційної схеми або управлінського порушення. Такі практики характерні насамперед для каналів BIHUS Info, «Слідство.Інфо», «Стоп Корупції» та «Сила правди». Особливістю цього типу діяльності є поєднання функцій збору інформації, її перевірки та подальшого публічного представлення результатів розслідування широкій аудиторії.

Другою групою виступають практики документального аудиту. Їх сутність полягає у використанні відкритих державних реєстрів, декларацій, судових

рішень, тендерної документації, бюджетних звітів та інших офіційних джерел інформації. У таких випадках автори фактично виконують функції громадських аудиторів, перевіряючи відповідність між офіційно задекларованими даними та фактичними обставинами.

Наступне місце посідають практики моніторингу діяльності посадових осіб, що спрямовані на систематичне спостереження за діяльністю політиків, державних службовців, керівників державних підприємств та інших представників влади. Такі практики дозволяють формувати довгостроковий суспільний контроль та забезпечувати постійну присутність теми підзвітності у публічному просторі.

Окрему групу утворюють практики експертної інтерпретації. У цьому випадку автори не обов’язково виступають безпосередніми викривачами корупції, але здійснюють аналіз уже відомих фактів, рішень органів влади або результатів розслідувань. Подібні формати характерні для політико-аналітичних каналів, які пояснюють аудиторії значення окремих подій, механізми функціонування державних інституцій та можливі наслідки корупційних дій для суспільства. Саме через такі практики відбувається трансформація окремих фактів у ширші суспільні наративи.

Значну роль у функціонуванні досліджуваних практик відіграє аудиторія. Аналіз відеоматеріалів показує, що глядачі виступають не лише пасивними споживачами інформації. Через коментарі, поширення відео, фінансову підтримку незалежних медіапроєктів та надсилання інформації редакціям вони беруть безпосередню участь у процесах громадського контролю. У цьому сенсі YouTube створює можливості для залучення громадян до виконання окремих функцій суспільного моніторингу та колективного виявлення проблемних ситуацій.

Особливу увагу привертає практика публічного викриття як самостійний механізм впливу. На відміну від формальних інститутів державного контролю, практики публічного аудиту часто не мають можливості безпосередньо застосовувати санкції. Натомість вони створюють репутаційні ризики для

посадових осіб шляхом широкого розголосу виявлених порушень. У таких випадках саме публічність стає інструментом суспільного тиску, який може стимулювати реакцію правоохоронних органів, контролюючих структур або самих суб'єктів владних повноважень.

Результати аналізу також свідчать про існування різних рівнів інституціоналізації практик викриття корупції. Частина каналів функціонує як професійні редакції з розвиненою організаційною структурою, спеціалізованими журналістами та сталими процедурами перевірки інформації. Інші представлені окремими авторами або невеликими командами, діяльність яких базується переважно на особистій експертизі та індивідуальній інтерпретації суспільно-політичних подій.

Більшість виявлених практик концентрується навколо політичної влади, державних фінансів, оборонної сфери та діяльності органів місцевого самоврядування. Саме ці сфери є найбільш представленими у структурі досліджуваного контенту. Така концентрація свідчить про те, що суспільна увага зосереджується насамперед на тих секторах, де розподіляються значні публічні ресурси та приймаються рішення, здатні впливати на великі групи населення.

Таким чином, проведений аналіз дозволяє розглядати соціальні практики публічного аудиту викриття корупції як сукупність взаємопов'язаних дій із виявлення, перевірки, інтерпретації та публічного поширення інформації про можливі корупційні порушення. Ці практики реалізуються через різні організаційні форми та медійні формати, але мають спільну мету – забезпечення суспільної підзвітності влади.

3.3. Практичні рекомендації щодо використання публічного аудиту як практики викриття корупції в сучасній Україні

За результатами проведеного аналізу можна сформулювати такі рекомендації, які спрямовані на посилення, упорядкування та інституційне закріплення вже наявних форм громадського контролю за використанням публічних коштів.

1. У досліджуваному масиві було виявлено різні форми викриття корупції: розслідувальні матеріали, аналітичні пояснення, моніторинг майнового стану посадових осіб, перевірку декларацій, аналіз судових рішень, публічних фінансів і закупівель. Проте ці практики часто існують розрізнено, залежно від редакційної політики конкретного каналу або професійних можливостей окремих авторів. Тому доцільним є створення та постійне оновлення методичних рекомендацій для громадських організацій, журналістів і незалежних аналітиків щодо проведення публічного аудиту корупційних ризиків.

2. Оскільки значна частина проаналізованих відео спирається на документи, відкриті реєстри, декларації, судові рішення та матеріали кримінальних проваджень, саме доказова база має стати центральним елементом публічного аудиту. У практичному вимірі це означає, що кожне викриття повинно супроводжуватися чітким посиланням на джерела інформації, поясненням логіки перевірки, розмежуванням фактів, припущень і авторських оцінок. Це дозволить підвищити довіру до антикорупційних матеріалів і зменшити ризик перетворення викриття на політичну маніпуляцію, а політичний шантаж.

3. Аналіз показав, що найчастіше об’єктами уваги стають публічні фінанси, політичні еліти, військова сфера, місцеве самоврядування, судова система та закупівлі. Ці сфери потребують максимальної відкритості даних і зручних інструментів їх перевірки. Доцільно розвивати сервіси, які дозволяють громадянам, журналістам і аналітикам швидко перевіряти декларації, пов’язані компанії, державні контракти, судові рішення, бюджетні витрати та інші дані, що можуть свідчити про корупційні ризики.

4. Ядро досліджуваного масиву становлять професійні розслідувальні проєкти, зокрема BIHUS Info, «Слідство.Інфо», «Стоп Корупції» та «Сила правди». Їхній досвід свідчить, що ефективне викриття корупції потребує не лише медійного поширення, а й організаційної спроможності, юридичної підтримки, доступу до експертів і здатності супроводжувати матеріал після його публікації. Тому перспективним є створення горизонтальних мереж співпраці

між редакціями, громадськими ініціативами, правозахисниками та фахівцями з відкритих даних.

5. Приклад каналу «Сила правди» показує, що викриття корупції не обмежується загальнонаціональним рівнем. Значна частина корупційних ризиків виникає саме на рівні місцевого самоврядування, комунальних підприємств, регіональних закупівель, розподілу земельних, бюджетних і майнових ресурсів. Тому важливо підтримувати регіональні журналістські й громадські ініціативи, які мають кращий доступ до локального контексту та можуть систематично відстежувати діяльність місцевої влади.

6. YouTube та подібні йому сервіси створює умови, за яких глядачі можуть не лише переглядати антикорупційний контент, але й поширювати його, коментувати, надсилати інформацію редакціям, підтримувати розслідувальні проєкти фінансово та брати участь у формуванні суспільного резонансу. Саме тому канали, що займаються викриттям корупції, мають розвивати механізми зворотного зв'язку з аудиторією: безпечні канали повідомлень, форми для подання інформації, інструкції для інформаторів, регулярне пояснення того, як громадяни можуть долучатися до моніторингу.

7. Викриття корупційних схем завжди пов'язане із ризиками репутаційного впливу, політичного тиску та можливого поширення неперевіреної інформації. Тому важливо дотримуватися принципів балансу, перевірки фактів, права на відповідь, відокремлення фактів від припущень і недопущення мови ворожнечі. Публічне викриття має бути спрямоване на захист суспільного інтересу, а не на персональну дискредитацію без належної доказової основи.

8. Досвід цього дослідження показав, що мова Python і допоміжне використання ШІ можуть істотно розширити можливості аналізу великих масивів даних (Big Data). Подібні інструменти можуть бути використані не лише в академічних дослідженнях, а й у роботі громадських організацій та медіа для моніторингу відеоматеріалів, виявлення повторюваних тем, класифікації корупційних кейсів і відстеження реакції аудиторії.

9. Оскільки YouTube-контент може видалятися, змінюватися або втрачати видимість через алгоритмічні механізми платформи, важливо зберігати систематизовані описи матеріалів, стенограми, метадані, посилання на джерела та результати перевірки. Такий архів міг би виконувати функцію пам'яті громадського контролю, дозволяючи дослідникам, журналістам і громадським організаціям відстежувати розвиток конкретних корупційних сюжетів у часі.

10. Проблемою викриттів є те, що вони часто створюють суспільний резонанс, але не завжди переходять у формальну площину перевірки, розслідування або управлінського рішення. Тому необхідно розвивати процедури, за яких матеріали журналістських розслідувань і громадського моніторингу можуть бути передані до компетентних органів, отримати офіційний статус повідомлення про можливе правопорушення та супроводжуватися публічним звітуванням про результати розгляду.

11. Ефективність публічного аудиту залежить не лише від якості роботи журналістів і аналітиків, а й від здатності громадян критично сприймати інформацію. Аудиторія має розуміти різницю між розслідуванням, політичним коментарем, припущенням, емоційною оцінкою та документально підтвердженим фактом. Тому розвиток медіаграмотності є необхідною умовою для того, щоб практики викриття корупції сприяли підвищенню підзвітності влади, а не посиленню інформаційного хаосу.

12. Будь-який контент на цифрових відео-платформах поширюється не лише завдяки суспільній значущості теми, а й через алгоритми рекомендацій, заголовки, тривалість відео, активність аудиторії, кількість коментарів і загальну медійну привабливість матеріалу. Тому громадські організації та журналістські проєкти мають враховувати не тільки зміст викриття, але й форму його подання, зрозумілість структури, якість візуалізації доказів і здатність матеріалу утримувати увагу аудиторії без втрати аналітичної доброчесності.

13. Практики публічного аудиту часто ґрунтуються на інформації, отриманій від інсайдерів, свідків або осіб, які мають доступ до внутрішніх документів. Тому розвиток викриття корупції має супроводжуватися захистом

каналів комунікації, анонімністю повідомлень у разі потреби, юридичним супроводом і публічною підтримкою тих, хто надає суспільно важливу інформацію. Без цього публічний аудит ризикує залишатися залежним лише від відкритих даних і втрачати доступ до прихованих механізмів корупції.

14. Матеріали розслідувань, стенограми відео, відкриті дані та кейси викриття можуть використовуватися у навчанні студентів соціології, журналістики, публічного управління, права та політології. Це дозволить формувати у майбутніх фахівців навички роботи з відкритими джерелами, критичного аналізу доказів, цифрового моніторингу та відповідального використання медіаконтенту.

Отже, практичне використання публічного аудиту як механізму викриття корупції в сучасній Україні потребує поєднання кількох умов: відкритості даних, професійної розслідувальної журналістики, цифрової грамотності, участі громадськості, етичних стандартів, інституційного реагування та технологічної підтримки аналізу. У такому розумінні публічний аудит не зводиться до окремого журналістського матеріалу або громадської кампанії. Він постає як комплексна соціальна практика, у межах якої суспільство отримує можливість бачити, перевіряти, обговорювати та оскаржувати дії влади, а отже – впливати на зменшення корупційних ризиків і підвищення підзвітності публічних інституцій.

ВИСНОВКИ

Всю сукупність висновків можна сформулювати у таких тезах:

1. Публічний аудит – це незалежна експертно-аналітична діяльність, спрямована на оцінювання законності, ефективності, результативності та суспільної значущості діяльності органів публічної влади й використання суспільних ресурсів, яка здійснюється в інтересах громадянського суспільства та покликана забезпечувати прозорість, підзвітність і вдосконалення процесів публічного управління. Викриття корупції – це соціально-інституційна та комунікативна практика виявлення, фіксації, аналітичного обґрунтування й оприлюднення інформації про корупційні або пов’язані з корупцією дії, ризики чи схеми, що здійснюється громадянами, викривачами, інститутами громадянського суспільства, аудиторами, контролюючими органами або цифровими аналітичними системами з метою перетворення прихованого корупційного факту на предмет публічного визнання, правової оцінки та інституційного реагування.

2. Аналіз наукової літератури засвідчив, що проблематика публічного аудиту викриття корупції формується на перетині кількох дослідницьких напрямів, серед яких провідне місце посідають державний фінансовий контроль, державний і публічний аудит, аудит ефективності, антикорупційна політика, громадський контроль та концепції відкритого врядування. Проведений аналіз дозволив встановити, що в сучасній українській науці достатньо ґрунтовно розроблено інституційно-правові, організаційні та фінансово-контрольні аспекти аудиторської й антикорупційної діяльності, тоді як соціальна природа викриття корупції як особливої форми суспільної взаємодії залишається недостатньо концептуалізованою.

3. Методологія роботи поєднує загальнонаукові принципи, системний, інституційний, нормативний та емпіричний підходи, а також методи аналізу, синтезу, індукції, дедукції, медіамоніторингу й автоматизованого контент-аналізу.

4. Соціальні практики попередження корупції є не допоміжним, а самостійним елементом сучасної системи громадського контролю. Вони охоплюють моніторинг діяльності влади, громадський контроль, публічний аудит, журналістські розслідування, діяльність викривачів, антикорупційну адвокацію та цифрові форми суспільної участі. Їхня специфіка полягає в тому, що корупційні ризики й порушення не лише фіксуються, а переводяться у сферу публічного обговорення, де набувають значення суспільно важливого факту. Саме тому публічний аудит у сучасному суспільстві доцільно розглядати не тільки як контрольну процедуру, а як соціальну практику виявлення, оцінювання, оприлюднення та суспільної легітимації інформації про зловживання владою.

5. Аналіз YouTube як середовища формування та поширення соціальних практик викриття корупції показав, що цифрові платформи істотно змінюють механізми громадської участі й публічної підзвітності. YouTube поєднує функції медіа, архіву, соціальної платформи, інструменту мобілізації аудиторії та простору колективної інтерпретації суспільно значущих подій. Завдяки відеоформату, можливості демонстрації доказів, поширенню розслідувань, коментуванню, підпискам і алгоритмічній видимості контенту ця платформа стає важливим інструментом цифрового громадського контролю. Водночас YouTube не є нейтральним середовищем, оскільки на поширення антикорупційного контенту впливають алгоритми, структура аудиторії, специфіка каналів і загальна логіка платформної комунікації.

6. Характеристика каналів викриття корупції в українському сегменті YouTube засвідчила неоднорідність дослідницького поля. Його ядро формують спеціалізовані журналістські та громадські проєкти – BIHUS Info, «Слідство.Інфо», «Стоп Корупції» та «Сила правди», які безпосередньо реалізують практики викриття корупції, документування зловживань і публічного контролю за діяльністю посадових осіб. Навколо цього ядра функціонує ширше контекстуальне середовище політико-аналітичних, освітніх і коментаторських каналів, які не завжди здійснюють викриття безпосередньо, але

беруть участь у формуванні громадянської рефлексії, критичного мислення й політичної інтерпретації корупційних процесів. Це дає підстави перейти до емпіричного аналізу конкретних відеоматеріалів як носіїв цифрових соціальних практик публічного аудиту викриття корупції в Україні.

7. Найбільш адекватним емпіричним методом дослідження соціальних практик публічного аудиту викриття корупції було визначено контент-аналіз даних YouTube, що складався зі 194 стенограм записів, відібраних з даних кількість майже 25000 відеоматеріалів.

8. Результати емпіричного аналізу показали, що публічний аудит реалізується переважно через журналістські розслідування, аналіз документів, моніторинг відкритих даних посадових осіб, зіставлення офіційної інформації з фактичними даними та практики суспільного розголосу. Найбільша увага у досліджуваному масиві приділяється публічним фінансам, політичним елітам, військовій сфері, місцевому самоврядуванню, судовій системі та публічним закупівлям, тобто тим сферам, де розподіляються значні публічні ресурси та ухвалюються рішення, що мають безпосередній вплив на суспільство.

9. Сформульовано відповідні практичні рекомендації, що спрямовані на посилення доказовості, системності та інституційної дієвості публічного аудиту як практики викриття корупції.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Абасов В.А. Еволюція концептуальних засад аудиту ефективності. *Innovative Solutions in Modern Science*. 2017. Вип. 4(13). С. 1-17. URL: https://files.core.ac.uk/download/pdf/145611714.pdf (дата звернення: 19.03.2026).

2. Артюх О.В. Фінансовий контроль як ефективний механізм боротьби з корупцією в Україні. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 68. 5 с. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-1 (дата звернення: 19.03.2026).

3. Базика С.К. Аудит ефективності як перспективна форма аудиту публічного сектору в Україні. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2016. Вип. 1. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1267 (дата звернення: 19.03.2026).

4. Базика С.К. *Механізми парламентського контролю у сфері публічних фінансів в Україні*. Дисертація … кандидата наук з державного управління: 25.00.02 – механізми державного управління; державне управління. Хмельницький : Хмельницький університет управління та права, 2019. 241 с. URL: https://uacademic.info/ua/document/0419U000661 (дата звернення: 19.03.2026).

5. Балан А.А., Бондаренко А.О. Публічний аудит: теорія та практика. Оглядова стаття. *Economics: time realities*. 2019. Вип. 6(46). С. 22-26. DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.3877090 (дата звернення: 19.03.2026).

6. Балан А.А., Букорос Т.В. Територіальні громади, як об’єкт публічного аудиту. *Economic journal Odessa Polytechnic University*. 2019. Вип. 4 (10). С. 14-19. DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.3834721 (дата звернення: 19.03.2026).

7. *Великий тлумачний словник сучасної української мови* (за ред. В. Т. Бусел). Київ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. 1728 с. URL: https://archive.org/details/velykyislovnyk (дата звернення: 19.03.2026).

8. Вербановський В.В. Шляхи вдосконалення організаційно-правового механізму протидії корупції в системі публічної служби. Механізми публічного управління. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: публічне*

управління та адміністрування. 2022. Том 33 (72). Вип. 2. С. 13-16. DOI: https://doi.org/10.32838/tnu-2663-6468/2022.2/03 (дата звернення: 19.03.2026).

9. Виговська Н.Г., Литвинчук І.В., Шинаков А.В. Державний фінансовий аудит: сутність, наукові підходи до визначення. *Економіка, управління та адміністрування.* 2025. Вип. 1 (111). С. 109-117. DOI: https://doi.org/10.26642/jen-2025-1(111)-109-117 (дата звернення: 19.03.2026).

10. Гордєєва Т.А., Петришина О.В. Імплементація аудиту ефективності використання бюджетних коштів у практику державного фінансового контролю. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2015. Вип. 3. Т. 3. С. 32-34. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2015_3(3)__7 (дата звернення: 19.03.2026).

11. Данчевська І.Р. Перспективи розвитку державного фінансового аудиту виконання місцевих бюджетів. *Бізнес та інтелектуальний капітал. Інтелект XXI.* 2017. Вип. 5. С. 107-110. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/int_XXI_2017_5_22 (дата звернення: 19.03.2026).

12. Добрянська О. Інституційний аудит як інструмент публічного управління ефективністю закладів загальної середньої освіти. *Вісник Дніпровської академії неперервної освіти «Публічне управління та адміністрування».* 2025. Вип. 1 (8). С. 96-105. URL: https://visnuk.dano.dp.ua/index.php/pma/article/view/245 (дата звернення: 19.03.2026).

13. Долбнєва Д.В. Дослідження сутності та необхідності публічного аудита як вектора модернізації державного управління та фінансового контролю в Україні. *Макроекономіка: питання макроекономіки та соціально-економічного розвитку. Технологічний аудит та резерви виробництва*. 2017. Вип. 1/4(33). С. 49-54. DOI: https://doi.org/10.15587/2312-8372.2017.94216 (дата звернення: 19.03.2026).

14. Долбнєва Д.В. Напрямки розвитку та шляхи удосконалення державного аудиту бюджетних програм в умовах економічних трансформацій України. *Економічна статистика. Бухгалтерський облік та аудит. Проблеми*

економіки. 2018. Вип. 3 (37). С. 226-231. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pekon_2018_3_30 (дата звернення: 19.03.2026).

15. Духневич О.В. Державний внутрішній фінансовий контроль як комплекс антикорупційних заходів держави. *Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі: матеріали V Міжнар. наук. практ. конф. (Київ, 9–10 груд. 2020 р.)* : у 2 ч. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2020. – Ч. 2. URL: https://elar.navs.edu.ua/jspui/handle/123456789/19453 (дата звернення: 19.03.2026).

16. Євсюкова О.В. Система публічного аудиту сервісизації діяльності органів публічної влади у межах суб'єктно-орієнтованого підходу за умов деліберативної демократії. *Державне управління. Інвестиції: практика та досвід*. 2018. Вип. 13. С. 92-97. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/13_2018/20.pdf (дата звернення: 19.03.2026).

17. Здирко Н.Г. Аудит відповідності публічних закупівель: теоретичні та практичні аспекти. *Облік і фінанси. Аудит, аналіз і контроль*. 2021. Вип. 1 (91). С. 90-100. DOI: https://doi.org/10.33146/2307-9878-2021-1(91)-90-100 (дата звернення: 19.03.2026).

18. Здирко Н.Г. Стандартизація державного аудиту публічних закупівель в Україні через запровадження аудиту відповідності. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2020. Вип. 4. С. 156-174. DOI: https://doi.org/10.37128/2411-4413-2020-4-11 (дата звернення: 19.03.2026).

19. Іванова Т.В. Публічний аудит як інноваційний механізм модернізації публічного управління. *Державне управління. Інвестиції: практика та досвід*. 2018. Вип. 8. С. 79-82. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/8_2018/18.pdf (дата звернення: 19.03.2026).

20. Івахненков С.В. Контроль чи аудит? Проблеми термінології на сучасному етапі. *Наукові записки НаУКМА*. 2006. Т. 56. С. 50–54. URL: https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/f2ae2bd9-fad1-4750-9efe-2794ede111dc/content (дата звернення: 19.03.2026).

21. Калетнік Г.М., Здирко Н.Г. *Державний аудит та аналіз економічних, енергетичних та екологічних складових публічних закупівель*. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 420 с. URL: https://repository.vsau.org/getfile.php/30272.pdf (дата звернення: 19.03.2026).

22. Кирій С.Л. Публічний контроль як об'єктивне управлінське явище. *Державне будівництво*. 2021. Вип. 1. С. 1-14. DOI: https://doi.org/10.34213/db.21.01.03 (дата звернення: 19.03.2026).

23. Ковальчук М.О., Мкртчян Р.С. Публічний контроль у сфері запобігання корупції. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 2021. Том 1. Вип. 54. С. 43-47. DOI: https://doi.org/10.32841/2307-1745.2021.54.1.10 (дата звернення: 19.03.2026).

24. Копчикова І.В., Гладій І.О., Майстер Л.А. Державний фінансовий контроль розрахунків із працівниками установи. Економіка та суспільство. 2023. Вип. 54. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-64 (дата звернення: 19.03.2026).

25. Костюніна Ю.О. Інструменти підвищення транспарентності публічного управління соціально-економічним розвитком території. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2020. №12. DOI: https://doi.org/10.32702/2307-2156-2020.12.103 (дата звернення: 19.03.2026).

26. Кравченко Ю., Ружанський О. Внутрішній аудит системи державної служби України з надзвичайних ситуацій як елемент публічного менеджменту. *Науковий вісник: державне управління*. 2022. Вип. 1(11). С. 260-275. DOI: https://doi.org/10.33269/2618-0065-2022-1(11)-260-275 (дата звернення: 19.03.2026).

27. Кудінов І.О., Яцина Ю.О. Інноваційні технології автоматизації збору та обробки даних у дослідженнях політичних процесів та ситуацій. In *Технології державотворення в умовах сучасної політичної дійсності : колективна монографія / за заг. ред. Н. В. Горло*. Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2024. С. 267-288. URL:

https://dspace.znu.edu.ua/jspui/bitstream/12345/25198/1/0060900.pdf (дата звернення: 19.03.2026).

28. Лепський М.А. Моделювання у стратегічному прогнозуванні політичних ситуацій та процесів. *Стратегічне прогнозування політичних ситуацій та процесів : монографія / за заг. ред. М.А. Лепського.* Запоріжжя: ЗНУ, 2012. С. 459-488.

29. Любенко А., Кійко Ю. Аудит ефективності як складова системи контролю за державними активами. Аграрна політика: державне регулювання. Аграрна економіка. 2017. Т. 10. Вип. 3-4. С. 43-49. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ae_2017_10_3-4_7 (дата звернення: 19.03.2026).

30. Майстренко А.С., Назарова К.О., Луста А.А. Місія та соціально-економічний потенціал антикорупційного аудиту компанії в умовах євроінтеграції. *Бізнесінформ*. 2023. Вип. 10. С. 265-269. DOI: https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-10-265-269 (дата звернення: 19.03.2026).

31. Мамедбекова М., Щербань О. Викриття та попередження корупції під час публічних закупівель : курс. 2021. URL: https://acrec.org.ua/wp-content/uploads/2021/02/c07.pdf (дата звернення: 19.03.2026).

32. Марина А.С. Державний фінансовий контроль закладів вищої освіти України: теоретичний аспект. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2018. Вип. 19. Ч. 2. С. 82-86. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2018_19(2)__19 (дата звернення: 19.03.2026).

33. Мелень О.В. Роль і місце аудиту в системі державного фінансового контролю. *Сталий розвиток економіки*. 2025. Вип. 1 (52). С. 372-376. DOI: https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-52-52 (дата звернення: 19.03.2026).

34. Мельник К. Розвиток аудиторської практики публічних закупівель в контексті сталого розвитку і децентралізації. *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2022. Вип. 1. С. 34-41. DOI: https://doi.org/10.29038/2786-4618-2022-01-34-41 (дата звернення: 19.03.2026).

35. Обушна Н.І. Міжнародні стандарти INTOSAI як інструмент підвищення ефективності аудиту в системі публічного управління. *Ефективність державного управління.* 2017. Вип. 2 (51). Ч. 2. С. 229-240. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efdu_2017_2_27 (дата звернення: 19.03.2026).

36. Обушна Н.І. Публічний аудит як модернізаційний механізм державного управління в Україні. *Державне управління: теорія та практика.* 2015. №1. С. 41-48. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Dutp_2015_1_8 (дата звернення: 19.03.2026).

37. Обушна Н.І. Публічний аудит: поняття та сутність. Теорія та історія державного управління. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2016. Вип. 4(31). С. 21-29. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dums_2016_4_5 (дата звернення: 19.03.2026).

38. Очерет Л.А. Державний фінансовий аудит в умовах глобалізації та інформатизації суспільства. *Наукові праці НДФІ*. 2008. Вип. 3 (44). С. 134-143. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npndfi_2008_3_16 (дата звернення: 19.03.2026).

39. Панич І. І. Аудит в США. *Збірник наукових праць студентів кафедри економічної експертизи та аудиту бізнесу.* 2018. Вип. 1. URL: https://api.dspace.wunu.edu.ua/api/core/bitstreams/77e2a811-6417-4a81-b2c4-91dae8f525b5/content (дата звернення: 19.03.2026).

40. Пасічник В.М. Державний фінансовий контроль як чинник забезпечення національної безпеки України. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2023. Вип. 3 (38). С. 107-113. DOI: https://doi.org/10.32782/2310-9653-2023-3.16 (дата звернення: 19.03.2026).

41. Письменна М.С. Аудит ефективності електронної системи публічних (державних) закупівель. *Innovative Solutions in Modern Science*. 2017. Вип. 2(11). С. 1-15. URL: https://naukajournal.org/index.php/ISMSD/article/viewFile/1123/1241 (дата звернення: 19.03.2026).

42. Письменна М.С. *Державний аудит та аналіз публічних закупівель: теорія, методологія та практика: монографія*. Київ : Центр учбової літератури,

2017. 452 с. URL: https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi56/0042310.pdf (дата звернення: 19.03.2026).

43. Плугатир М.В., Запотоцька О.В. Громадський контроль як засіб протидії корупції в діяльності публічної адміністрації іноземних держав. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. Вип. 9. С. 253-256. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-9/62 (дата звернення: 19.03.2026).

44. Потопальська Г.Г. Зовнішній та внутрішній аудит в Україні. *Економіка*. 2005. №6. С. 92-99. URL: https://ukr-socium.org.ua/wp-content/uploads/2005/01/92-99__no-1__vol-6__2005__UKR.pdf (дата звернення: 19.03.2026).

45. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21.12.2017 № 2258-VIII : станом на 20 черв. 2024 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19 (дата звернення: 19.03.2026).

46. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. *Верховна Рада України*. 2025. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18 (дата звернення: 19.03.2026).

47. Проць І.М. Моніторинг і аудит як інструмент досягнення балансу приватних і публічних інтересів у фінансовому праві. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство». Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Розділ 7*. 2023. С. 391-396. DOI: https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.05.69 (дата звернення: 19.03.2026).

48. Прядка І.М. Методично-організаційне забезпечення державного аудиту показників нефінансових активів у фінансовій звітності. *Вісник ОНУ імені І.І. Мечникова. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит.* 2017. Т. 22. Вип. 6(59). С. 161-165. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_econ_2017_22_6_35 (дата звернення: 19.03.2026).

49. Пуассон М. Громадський аудит: Приклади реалізації відкритого урядування в освіті. *IIEP Policy Brief – Open Government in Education*. 2021. № 5. URL: https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000378368_ukr (дата звернення: 19.03.2026).

50. Рекомендації щодо відповідального впровадження та використання технологій штучного інтелекту в закладах вищої освіти. *Міністерство цифрової трансформації України.* 2025. URL: https://cms.thedigital.gov.ua/storage/uploads/files/page/community/docs/Vykorystannya_AI_u_vyshchyy_osviti.pdf (дата звернення: 19.03.2026).

51. Сидорчук Л.А., Єфіменко В.О. Поняття «державний зовнішній фінансовий контроль». *Ірпінський юридичний часопис: науковий журнал*. 2024. Вип. 4 (17). С. 113-122. DOI: https://doi.org/10.33244/2617-4154.4(17).2024.113-122 (дата звернення: 19.03.2026).

52. Сисоєва І., Нагайчук В., Сисоєва В. Фінансовий аудит та аудит ефективності як основні складові державного аудиту. *Modeling the Development of the Economic Systems*. 2024. №3. С. 69-74. DOI: https://doi.org/10.31891/mdes/2024-13-9 (дата звернення: 19.03.2026).

53. Слободяник Ю.Б. Внутрішній і зовнішній державний аудит: організаційно-правові аспекти. *Економічний простір*. 2011. Вип. 49. С. 159–165. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/e78b65b3-0784-4c92-a9ab-2e9af102f3d7/content (дата звернення: 19.03.2026).

54. Слободяник Ю.Б. Державний аудит бюджетних установ і організацій. *Вісник Університету банківської справи національного банку України*. 2012. Вип. 1 (13). С. 228–231. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ced89e56-efc9-4059-91ad-6ebde3595f72/content (дата звернення: 19.03.2026).

55. Слободяник Ю.Б. *Державний аудит в Україні: теорія, методологія, організація*. Дисертація … доктора економічних наук: 08.00.09 - Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності). Одеса: Одеський національний економічний університет, 2014. 589 с. URL: https://uacademic.info/download/file/0514U000750/dis.doc (дата звернення: 19.03.2026).

56. Слободяник Ю.Б., Галас О.М. Проблеми та перспективи розвитку внутрішнього державного аудиту в Україні. *Науковий вісник мукачівського*

державного університету. Серія Економіка. 2020. Вип. 1(13). С. 212-221. DOI: https://doi.org/10.31339/2313-8114-2020-1(13)-212-221 (дата звернення: 19.03.2026).

57. Слободяник Ю.Б., Матієнко-Зубенко І.І., Мариніч І.О., Сиротенко Н.А. Державний аудит як сучасний інструмент попередження корупції. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики*. 2020. Вип. 3 (34). С. 158-166. URL: https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/2957/3030 (дата звернення: 19.03.2026).

58. Соколенко Л.Ф. Виявлення та оцінка шахрайства у ході аудиту публічного сектору. *Статистика України*. 2022. Вип. 2. С. 95-103. DOI: https://doi.org/10.31767/su.2(97)2022.02.10 (дата звернення: 19.03.2026).

59. Стрельников А.В. Правова категорія «публічна послуга» як змістовний критерій визначення суб'єктів, на яких поширюється дія антикорупційного законодавства. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2025. Вип. 5. С. 345-348. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0374/2025-5/77 (дата звернення: 19.03.2026).

60. Строілов А.С. Поняття та зміст публічного адміністрування аудиторської діяльності в Україні. *Вчені записки тну імені В.І. Вернадського. Серія: Юридичні науки*. 2024. Том 35 (74). Вип. 1. С. 95-99. DOI: https://doi.org/10.32782/tnu-2707-0581/2024.1/16 (дата звернення: 19.03.2026).

61. Тильчик В., Шпак Н. Забезпечення запобігання корупції в контексті підвищення прозорості й підзвітності публічних фінансів. *Адміністративне право і процес*. 2021. Вип. 2. С. 133-137. DOI: https://doi.org/10.32849/2663-5313/2021.2.24 (дата звернення: 19.03.2026).

62. Трайтлі В. Державний фінансовий аудит: світ та Україна. *Фінансовий контроль*. 2019. Вип. 4 (159). С. 38-42. URL: https://fincontrolnew.com.ua/attachments/676f97a5-a11e-48ea-b8a2-28c623839d3f_12.pdf (дата звернення: 19.03.2026).

63. Філософський енциклопедичний словник / В. І. Шинкарук (гол. редкол.) та ін. Київ: Інститут філософії імені Григорія Сковороди НАН України. Абрис, 2002.

64. Цаль-Цалко Ю.С., Якобчук В.П., Косянчук С.Г. Антикорупційна політика у сфері публічного управління. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2020. №11. DOI: https://doi.org/10.32702/2307-2156-2020.11.2 (дата звернення: 19.03.2026).

65. Цяпкало М.О., Тильчик В.В. Державний фінансовий контроль в системі запобігання корупції та фінансових злочинів. *Держава та регіони. Серія: Право.* 2024. Вип. 3 (85). С. 189-194. DOI: https://doi.org/10.32782/1813-338x-2024.3.29 (дата звернення: 19.03.2026).

66. Шалімова Н.С. *Аудит в системі соціально-економічних відносин України* : автореф. дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.09; ДВНЗ «Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана». Київ : КНЕУ, 2013. 33 с.

67. Шевченко С.О. Державний фінансовий аудит в діяльності бюджетних установ. *Наукові праці МАУП*. 2009. Вип. 2(21). С. 128-131. URL: https://journals.maup.com.ua/journal/21_2009/24.pdf (дата звернення: 19.03.2026).

68. Шестаковська Т.Л. Публічний аудит як інструмент забезпечення прозорості механізмів державного управління. *Держава та регіони. Серія: публічне управління і адміністрування*. 2023. Вип. 1 (79). С. 124-129. DOI: https://doi.org/10.32782/1813-3401.2023.1.19 (дата звернення: 19.03.2026).

69. Шишов О.О. Окремі аспекти характеристики принципів організації державного аудиту. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. Вип. 9. С. 104-108. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-9/24 (дата звернення: 19.03.2026).

70. Шмиголь Н.М., Гальцова О.Л. Сучасні аспекти аудиту ефективності державних закупівель. *Приазовський економічний вісник.* 2022. С. 133-137. DOI: https://doi.org/10.32840/2522-4263/2022-1-22 (дата звернення: 19.03.2026).

71. Яцина Ю.О. Інноваційні аналітико-статистичні технології попередження корупції в державі. Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії з політології. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2025. 292 с. URL: https://phd.znu.edu.ua/page/PhD/2025/yatsina/Yatsyna_-_Dissertation__2025_.pdf (дата звернення: 19.03.2026).

72. Deubel, A., Breuer, J., Kohne, J., & Mohseni, M. R. (2024). Overview of working with data from YouTube (GESIS Guides to Digital Behavioral Data No. 12, Version 1.0). *GESIS – Leibniz Institute for the Social Sciences*. DOI: https://doi.org/10.60762/ggdbd24012.1.0 (access date: 19.03.2026).

73. *Digital Platforms and Algorithmic Subjectivities* / ed. by E. Armano, M. Briziarelli, E. Risi. London: University of Westminster Press, 2022. 247 p. DOI: https://doi.org/10.16997/book54 (access date: 19.03.2026).

74. Efstratiou, A. (2025). On YouTube Search API use in research. In *Proceedings of the 2025 ACM Internet Measurement Conference (IMC '25).* Association for Computing Machinery. DOI: https://doi.org/10.1145/3730567.3764492

75. Google for Developers. (2026). YouTube Data API overview. Google. URL: https://developers.google.com/youtube/v3/getting-started (access date: 19.03.2026).

76. Henry A. *Platform and Collective Intelligence: Digital Ecosystem of Organizations*. Hoboken, NJ; London: John Wiley & Sons, Inc.; ISTE Ltd, 2021. 139 p.

77. Lub V. *Neighbourhood Watch in a Digital Age: Between Crime Control and Culture of Control*. Cham: Palgrave Macmillan; Springer International Publishing AG, 2018. 158 p. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-319-67747-7 (access date: 19.03.2026).

78. OpenAI platform. *OpenAI.com*. URL: https://platform.openai.com/overview (дата звернення: 19.03.2026).

79. Schlogl L. *Digital Activism and the Global Middle Class: Generation Hashtag*. Abingdon, Oxon; New York, NY: Routledge, 2022. 227 p. DOI: https://doi.org/10.4324/9781003188681 (access date: 19.03.2026).

80. Sui W., Sui A., Rhodes R. E. What to watch: Practical considerations and strategies for using YouTube for research**.** *Digital Health*. 2022. Vol. 8. P. 1–13. DOI: https://doi.org/10.1177/20552076221123707 (access date: 19.03.2026).

81. Syrotiuk G., Yankovska K., & Zhydovska H. Current aspects of the audit of public procurement efficiency. *Bulletin of Lviv National Environmental University. Series "AIC Economics"*. 2024. 31, 58–64. DOI: https://doi.org/10.31734/economics2024.31.008 (access date: 19.03.2026).

82. *The Network Society: A Cross-cultural Perspective* / ed. by M. Castells. Cheltenham, UK; Northampton, MA, USA: Edward Elgar, 2004. 485 p.

ДОДАТКИ

Додаток А

Програма соціологічного дослідження
«Соціальні практики публічного аудиту викриття корупції в Україні»

I. МЕТОДОЛОГІЧНА ЧАСТИНА

1. Формулювання та обґрунтування проблеми

У сучасній Україні корупція залишається одним із ключових чинників, що негативно впливає на ефективність публічного управління, рівень довіри до державних інституцій та здатність суспільства контролювати використання публічних ресурсів. В умовах воєнного стану та зростання ролі секторів, пов'язаних із безпекою, обороною, відбудовою, публічними фінансами та закупівлями, особливого значення набувають додаткові механізми суспільного контролю. Одним із таких механізмів є публічний аудит як соціальна практика виявлення, перевірки, інтерпретації та оприлюднення інформації про можливі корупційні ризики й порушення.

Розвиток цифрових платформ змінив способи поширення антикорупційної інформації. YouTube став не лише середовищем розміщення відеоконтенту, а й простором журналістських розслідувань, політичної аналітики, громадського моніторингу, документального викриття та формування суспільного резонансу. Через відео, описи, плейлисти, коментарі, перегляди, підписки та інші цифрові показники формуються нові умови функціонування соціальних практик публічного аудиту.

Проблемна ситуація дослідження полягає в тому, що цифрові форми викриття корупції активно розвиваються у практиці журналістів, громадських організацій, незалежних авторів та політичних аналітиків, однак їх соціологічна структура, механізми реалізації та типи публічного аудиту залишаються недостатньо систематизованими. Через це складно визначити, які саме практики домінують у цифровому середовищі, які сфери корупції найчастіше потрапляють у поле уваги, які джерела доказування використовуються та як формується публічна підзвітність через YouTube-контент.

Класифікація проблеми

За масштабом поширеності проблема має суспільно-політичний і медіакомунікативний характер, оскільки стосується процесів громадського контролю, публічної підзвітності та цифрової комунікації в Україні.

За носієм проблема стосується YouTube-каналів, відеоматеріалів, журналістських і громадських проєктів, політико-аналітичних авторів та аудиторії, яка бере участь у поширенні, коментуванні й підтримці антикорупційного контенту.

За змістом проблема є комплексною, оскільки поєднує соціологічні, політичні, управлінські, комунікативні, журналістські та цифрово-аналітичні аспекти.

За рівнем дослідженості проблема є недостатньо вивченою, оскільки публічний аудит частіше розглядається як фінансово-контрольна або управлінська процедура, тоді як його функціонування як цифрової соціальної практики викриття корупції потребує додаткового аналізу.

За можливістю розв'язання проблема має прикладний характер, оскільки результати дослідження можуть бути використані для розробки рекомендацій щодо посилення громадського контролю, журналістських розслідувань, цифрового моніторингу та публічного аудиту корупційних ризиків.

2. Об'єкт дослідження

Об'єкт дослідження – соціальні практики викриття корупції в Україні.

3. Предмет дослідження

Предмет дослідження – соціальні практики публічного аудиту викриття корупції в українському сегменті YouTube.

4. Мета дослідження

Мета дослідження – визначити особливості функціонування та шляхи вдосконалення застосування публічного аудиту як соціальної практики викриття корупції в сучасній Україні.

5. Завдання дослідження

– уточнити зміст понять «публічний аудит» та «викриття корупції»;
– проаналізувати стан наукової розробки проблеми соціальних практик публічного аудиту викриття корупції в Україні;
– обґрунтувати принципи і методи дослідження проблеми соціальних практик публічного аудиту викриття корупції;
– визначити сутність соціальних практик викриття корупції в сучасному суспільстві;
– дослідити YouTube як середовище формування та поширення соціальних практик викриття корупції;
– охарактеризувати YouTube-канали, що прямо або опосередковано висвітлюють проблематику корупції в Україні;
– здійснити автоматизований контент-аналіз стенограм відеоматеріалів;
– визначити основні сфери корупції, типи аудиторських практик, джерела доказування та моделі публічної підзвітності;
– розробити практичні рекомендації щодо використання публічного аудиту як практики викриття корупції.

6. Логічний аналіз основних понять

Для проведення дослідження необхідно розкрити зміст таких понять: «публічний аудит», «викриття корупції», «соціальна практика», «цифровий громадський контроль», «YouTube-канал», «журналістське розслідування», «документальний аудит», «публічна підзвітність».

Публічний аудит – це форма суспільно орієнтованого контролю, спрямована на виявлення, перевірку, оцінювання та оприлюднення інформації про діяльність органів влади, посадових осіб, використання публічних ресурсів і можливі порушення принципів законності, прозорості та підзвітності.

Викриття корупції – це процес виявлення, документування, інтерпретації та доведення до суспільства або компетентних органів інформації про можливі корупційні правопорушення, зловживання владою, конфлікт інтересів, незаконне збагачення або неефективне використання публічних ресурсів.

Соціальна практика – це повторювана форма індивідуальної або колективної дії, що здійснюється в певному соціальному середовищі, має впізнавану структуру, учасників, правила, інструменти та очікуваний соціальний результат.

Цифровий громадський контроль – це сукупність практик спостереження, аналізу, перевірки й поширення інформації про діяльність влади та посадових осіб за допомогою цифрових платформ, відкритих даних, соціальних мереж і медіаконтенту.

YouTube-канал – це цифровий медіамайданчик, через який автор, редакція, громадська організація або медіапроєкт систематично поширює відеоконтент, формує аудиторію, тематичні рубрики, плейлисти та комунікативну взаємодію з глядачами.

Журналістське розслідування – це форма збору, перевірки, аналізу та публічного представлення інформації про приховані або суспільно значущі факти, зокрема корупційні схеми, зловживання посадовців або неефективне використання ресурсів.

Документальний аудит – це практика перевірки інформації на основі документів, відкритих реєстрів, декларацій, судових рішень, тендерної документації, бюджетних даних та інших формалізованих джерел.

Публічна підзвітність – це стан і процес, за якого органи влади, посадові особи та інші публічні актори змушені пояснювати свої дії, реагувати на суспільну критику та нести відповідальність за ухвалені рішення.

7. Операціоналізація основних понять

Характеристика YouTube-каналу:
1.1. назва каналу;
1.2. URL каналу;
1.3. країна;
1.4. дата створення;
1.5. кількість підписників;
1.6. кількість переглядів;
1.7. кількість відео;
1.8. опис каналу;
1.9. тематична спрямованість;
1.10. функціональний тип каналу.

Релевантність каналу до теми дослідження:
2.1. релевантність до корупційної тематики;
2.2. релевантність до публічного аудиту;
2.3. релевантність до українського контексту;
2.4. загальний показник релевантності;
2.5. рівень упевненості класифікації;
2.6. статус включення до корпусу;
2.7. потреба в ручній перевірці;
2.8. маркери доказовості;
2.9. ризикові примітки;
2.10. коротке обґрунтування класифікації.

Характеристика плейлистів:
3.1. назва плейлиста;
3.2. опис плейлиста;
3.3. кількість відео;
3.4. часовий діапазон публікацій;
3.5. тематична спрямованість плейлиста;
3.6. функція плейлиста;
3.7. тип плейлиста;
3.8. релевантність до корупції;
3.9. релевантність до публічного аудиту;
3.10. релевантність до України.

Характеристика відеоматеріалу:
4.1. назва каналу;
4.2. назва відео;
4.3. належність до плейлистів;
4.4. метадані відео;
4.5. стенограма відео;
4.6. основна тема;
4.7. рівень релевантності до корупційної тематики;
4.8. рівень релевантності до практик публічного аудиту.

Сфера корупції:
5.1. публічні фінанси;
5.2. політичні еліти;
5.3. військова сфера;
5.4. місцеве самоврядування;
5.5. судова система;

5.6. публічні закупівлі;
5.7. правоохоронні органи;
5.8. митниця;
5.9. державні підприємства;
5.10. інші сфери.
Практики публічного аудиту:
6.1. журналістське розслідування;
6.2. аналіз документів;
6.3. аналіз відкритих даних;
6.4. моніторинг посадових осіб;
6.5. порівняння офіційної інформації з фактичними даними;
6.6. перевірка декларацій;
6.7. аналіз судових рішень;
6.8. аналіз державних закупівель;
6.9. польовий виїзд;
6.10. інтерв'ю з інсайдерами;
6.11. публічне викриття через суспільний розголос.
Джерела доказування:
7.1. електронні декларації;
7.2. державні реєстри;
7.3. судові рішення;
7.4. тендерна документація;
7.5. бюджетні документи;
7.6. матеріали кримінальних проваджень;
7.7. офіційні відповіді органів влади;
7.8. свідчення інсайдерів;
7.9. польові спостереження;
7.10. відео- або фотодокази;
7.11. експертні коментарі.
Актори викриття та контролю:
8.1. журналісти;
8.2. редакції;
8.3. громадські організації;
8.4. незалежні автори;
8.5. політичні аналітики;
8.6. інсайдери;
8.7. викривачі;
8.8. аудиторія;
8.9. правоохоронні органи;
8.10. антикорупційні інституції.
Актори, щодо яких здійснюється перевірка:
9.1. посадові особи;
9.2. політики;
9.3. керівники державних підприємств;
9.4. представники місцевого самоврядування;
9.5. судді;
9.6. правоохоронці;
9.7. митники;
9.8. бізнес-структури;
9.9. пов'язані компанії;
9.10. посередники.
Наративна форма подання матеріалу:

10.1. розслідувальне викриття;
10.2. інституційна критика;
10.3. аналітичний коментар;
10.4. інтерв'ю;
10.5. документальний розбір;
10.6. змішаний формат;
10.7. політичне пояснення;
10.8. публічне звинувачення;
10.9. експертна інтерпретація.

Роль аудиторії:
11.1. перегляд матеріалів;
11.2. коментування;
11.3. поширення відео;
11.4. фінансова підтримка каналу;
11.5. надсилання інформації редакції;
11.6. участь у суспільному резонансі;
11.7. вимога реагування від органів влади;
11.8. формування публічного тиску.

Модель публічної підзвітності:
12.1. журналістський контроль;
12.2. громадський моніторинг;
12.3. документальний аудит;
12.4. інсайдерське викриття;
12.5. експертне пояснення;
12.6. суспільний розголос;
12.7. інституційне реагування;
12.8. репутаційний тиск.

8. Гіпотези дослідження

Основна гіпотеза дослідження полягає в тому, що в українському сегменті YouTube публічний аудит функціонує як соціальна практика викриття корупції, що реалізується через журналістські розслідування, аналіз документів, відкриті дані, моніторинг посадових осіб і публічне поширення доказової інформації.

Додаткова гіпотеза 1. Найбільш поширеними сферами корупції у досліджуваному масиві є публічні фінанси, політичні еліти, військова сфера, місцеве самоврядування, судова система та публічні закупівлі.

Додаткова гіпотеза 2. Центральними практиками публічного аудиту в YouTube-контенті є журналістське розслідування, аналіз документів, зіставлення офіційної інформації з фактичними даними, моніторинг посадових осіб і суспільний розголос.

Додаткова гіпотеза 3. YouTube-канали відрізняються за рівнем інституціоналізації: частина з них функціонує як професійні розслідувальні медіапроєкти, а частина – як індивідуальні аналітичні або контекстуальні канали.

Додаткова гіпотеза 4. Ефективність цифрового публічного аудиту залежить від наявності доказової бази, відкритості джерел, професійної перевірки інформації, залучення аудиторії та здатності матеріалу викликати публічне або інституційне реагування.

II. МЕТОДИЧНА ЧАСТИНА

1. Визначення обстежуваної сукупності

Генеральна сукупність – YouTube-канали та відеоматеріали, що прямо або опосередковано висвітлюють проблематику корупції, публічного аудиту, громадського контролю, журналістських розслідувань, публічної підзвітності та діяльності органів влади в Україні.

Вибіркова сукупність – масив YouTube-каналів, плейлистів і відеостенограм, відібраних за ключовими словами, тематичною релевантністю та результатами автоматизованої класифікації.

До аналізу було включено:

– масив uploads, що містить дані про відео, опубліковані на каналах;

– масив playlists, що містить дані про тематичні плейлисти каналів;

– масив videos, що містить результати змістового аналізу 194 стенограм.

Тип вибірки – цільова тематична вибірка з елементами автоматизованого пошуку та подальшої змістової верифікації.

Критерії добору матеріалів:

– наявність ключових слів або сюжетів, пов’язаних із корупцією та Україною;

– тематична релевантність до питань публічного аудиту, громадського контролю або викриття корупції;

– доступність метаданих каналу або відео;

– можливість отримання стенограми або текстового матеріалу для аналізу;

– наявність суспільно значущої тематики, пов’язаної з діяльністю органів влади, посадових осіб, публічних фінансів або державних інституцій.

2. Метод збору соціологічної інформації

Основним методом збору та аналізу соціологічної інформації є автоматизований якісно-кількісний контент-аналіз YouTube-контенту.

Допоміжними методами виступають:

– медіамоніторинг YouTube-каналів;

– автоматизований збір метаданих;

– транскрибування відеоматеріалів;

– тематична класифікація контенту;

– аналіз стенограм;

– порівняння каналів, плейлистів і відеоматеріалів;

– інтерпретація результатів автоматизованого кодування.

Інструментарієм дослідження є:

– Python-скрипти для збору й обробки даних;

– таблиці з метаданими каналів, плейлистів і відео;

– стенограми відеоматеріалів;

– матриця аналітичного кодування;

– запити до мовних моделей для класифікації та узагальнення матеріалів;

– таблиця результатів автоматизованого контент-аналізу;

– робочі нотатки дослідника.

3. Логічна структура інструментарію

Ознака 1. Канал:

1.1. назва каналу;

1.2. URL;

1.3. країна;

1.4. дата створення;

1.5. кількість підписників;

1.6. кількість переглядів;

1.7. кількість відео;

1.8. опис;

1.9. тематична категорія;

1.10. функціональний тип.

Ознака 2. Релевантність каналу:

2.1. корупційна релевантність;

2.2. релевантність до публічного аудиту;

2.3. релевантність до України;

2.4. загальний індекс релевантності;
2.5. упевненість класифікації;
2.6. статус включення;
2.7. потреба в ручній перевірці.
Ознака 3. Плейлист:
3.1. назва;
3.2. опис;
3.3. кількість відео;
3.4. тематична спрямованість;
3.5. функція;
3.6. тип;
3.7. релевантність.
Ознака 4. Відео:
4.1. назва каналу;
4.2. назва відео;
4.3. плейлисти;
4.4. основна тема;
4.5. сфера корупції;
4.6. практики публічного аудиту;
4.7. механізми аудиту;
4.8. джерела доказування.
Ознака 5. Актори:
5.1. звинувачені або перевірювані актори;
5.2. згадані інституції;
5.3. роль журналістів;
5.4. роль інсайдерів;
5.5. роль правоохоронних органів;
5.6. роль аудиторії.
Ознака 6. Доказова база:
6.1. документи;
6.2. реєстри;
6.3. декларації;
6.4. судові рішення;
6.5. тендери;
6.6. кримінальні провадження;
6.7. інтерв’ю;
6.8. польові спостереження;
6.9. відеодокази.
Ознака 7. Наратив і комунікація:
7.1. тип наративу;
7.2. емоційний тон;
7.3. заклик до дії;
7.4. короткий зміст;
7.5. аналітична примітка.
Ознака 8. Публічна підзвітність:
8.1. модель публічної підзвітності;
8.2. механізм суспільного розголосу;
8.3. очікувана реакція влади;
8.4. роль аудиторії у формуванні тиску;
8.5. зв’язок із практиками громадського контролю.
4. Логічна схема обробки інформації
Ознака – Ознака:

1 ↔ 2
1 ↔ 3
1 ↔ 4
2 ↔ 4
3 ↔ 4
4 ↔ 5
4 ↔ 6
4 ↔ 7
4 ↔ 8
5 ↔ 6
5 ↔ 8
6 ↔ 8
7 ↔ 8
2 ↔ 8

Зміст логічної схеми полягає в тому, що характеристики каналу співвідносяться з релевантністю до теми дослідження, тематикою плейлистів і змістом конкретних відео. Зміст відео аналізується через сфери корупції, типи практик публічного аудиту, акторів, джерела доказування, наративні форми та моделі публічної підзвітності. Це дозволяє перейти від опису окремих відеоматеріалів до узагальнення соціальних практик викриття корупції в українському сегменті YouTube.

5. Спосіб обробки та інтерпретації даних

Обробка даних здійснювалася у кілька етапів. На першому етапі було зібрано метадані каналів і відеоматеріалів. На другому етапі дані було очищено, уніфіковано та структуровано у вигляді таблиць. На третьому етапі здійснювався змістовий аналіз плейлистів і відеостенограм. На четвертому етапі результати автоматизованого кодування було узагальнено за основними категоріями дослідження.

Кількісна обробка передбачала підрахунок частот і часток за каналами, сферами корупції, типами практик публічного аудиту, джерелами доказування та наративними формами. Якісна інтерпретація була спрямована на виявлення того, як саме у відеоматеріалах конструюється проблема корупції, які актори визначаються відповідальними, які механізми контролю застосовуються та як формується публічна підзвітність.

Результати дослідження подаються у вигляді описової статистики, аналітичної інтерпретації, типології практик публічного аудиту та практичних рекомендацій щодо вдосконалення цифрових форм викриття корупції в Україні.

Перелік Youtube-каналів, що стали основою для вибірки

№	Назва каналу	Тип каналу	Статус у вибірці	Релевантність
1	Andrii Baumeister	індивідуальний освітньо-філософський канал	контекстуальний	0,35
2	BIHUS Info	розслідувальний медіапроєкт	ядро вибірки	0,98
3	Назар Петрович	індивідуальний коментаторський канал	контекстуальний	0,35
4	Олександр Нотевський	індивідуальний політико-аналітичний канал	контекстуальний	0,48
5	Predictive History	індивідуальний освітньо-історичний канал	периферійний	0,25
6	Слідство.Інфо	розслідувальний медіапроєкт	ядро вибірки	0,98
7	Yuriy Romanenko	індивідуальний політико-аналітичний канал	контекстуальний	0,45
8	Александр Штефанов	індивідуальний історико-політичний канал	периферійний	0,25
9	Authoritarianism 101	індивідуальний освітньо-активістський канал	периферійний	0,35
10	Garys Economics	індивідуальний економічно-освітній канал	виключено з ядра	0,25
11	Стоп Корупції	розслідувальний медіапроєкт	ядро вибірки	0,98
12	Сила правди	громадсько-розслідувальний проєкт	ядро вибірки	0,98

Статистика відеоматеріалів, що потрапили у вибіркову сукупність

№	Канал	Кількість відео у вибірці	Частка від вибірки, %
1	Yuriy Romanenko	58	29,9
2	Стоп Корупції	57	29,4
3	BIHUS Info	53	27,3
4	Олександр Нотевський	11	5,7
5	Сила правди	7	3,6
6	Слідство.Інфо	7	3,6
7	Александр Штефанов	1	0,5
	РАЗОМ	**194**	**100,0**

Додаток Б

Python-застосунки, що було використано для збору, обробки та аналізу даних

№	Назва застосунку	Основна задача	Посилання
1	AI Channel Analysis Step 1. ipynb	Автоматизована класифікація YouTube-каналів	https://github.com/iitiro/SPPACEU
2	AI Channel Analysis Step 2. ipynb	Автоматизований аналіз YouTube-плейлистів	https://github.com/iitiro/SPPACEU
3	AI Channel Analysis Step 3. ipynb	Підбір параметрів відбору вибіркової сукупності	https://github.com/iitiro/SPPACEU
4	AI Channel Analysis Step 4. ipynb		
5	AI Channel Analysis Step 5. ipynb		
6	AI Channel Analysis Step 6. ipynb		
7	AI Channel Analysis Step 7. ipynb	Відбір релевантних відеоматеріалів для дослідження	https://github.com/iitiro/SPPACEU
8	AI Channel Analysis Step 8. ipynb	Завантаження аудіодоріжок відеоматеріалів та підготовка даних для транскрибування	https://github.com/iitiro/SPPACEU
9	AI Channel Analysis Step 9. ipynb	Автоматизований збір відеоматеріалів, метаданих та стенограм із YouTube-каналів	https://github.com/iitiro/SPPACEU
10	AI Channel Analysis Step 10. ipynb	Автоматизований змістовий аналіз стенограм відеоматеріалів	https://github.com/iitiro/SPPACEU
11	Transcriber.py	Транскрибування записів	https://github.com/iitiro/Transcriber
12	search_youtube.py	Первинний пошук тематичних матеріалів в Youtube	https://github.com/iitiro/search_youtube
13	search_pdf.py	Пошук першоджерел для дослідження	https://github.com/iitiro/search_pdf
14	search_scholar.py	Пошук першоджерел для дослідження	https://github.com/iitiro/search_scholar
15	sources_LLM search.py	Семантичний пошук у корпусі текстових документів на основі векторних представлень та обчислення схожості між дослідницькими запитами й першоджерелами дослідження	https://github.com/iitiro/SPPACEU
16	sources_LLM embeddings.py	Побудова та тестування векторних представлень текстів, а також оцінка семантичної схожості між першоджерелами дослідження	https://github.com/iitiro/SPPACEU

Додаток В

Список запитів до ШІ-системи OpenAI, які було використано в роботі з першоджерелами та масивами даних

Instruction 1

You are analyzing YouTube channel metadata for a sociological research project.
Research topic:
"Social practices of public audit and corruption exposure in Ukraine."
Your task is to classify a YouTube channel based only on the provided metadata:
- channel title;
- channel description;
- country, if available;
- subscriber count, video count, view count, publication date, if available.
Do not invent facts. Do not use external knowledge about the channel.
Classify only what is supported by the metadata.
Return ONLY valid JSON. No markdown. No explanatory text outside JSON.
Use this JSON schema:

```
{
  "channel_topic": "string",
  "secondary_topics": ["string"],
  "channel_function": "string",
  "channel_type": "string",
  "corruption_relevance_category": "string",
  "public_audit_relevance_category": "string",
  "ukraine_relevance_category": "string",
  "overall_relevance_score": 0.0,
  "classification_confidence": 0.0,
  "inclusion_status": "string",
  "manual_review_required": true,
  "evidence_markers": ["string"],
  "risk_notes": ["string"],
  "short_rationale": "string"
}
```

Definitions:
channel_topic:
Main thematic field of the channel.
secondary_topics:
Additional thematic fields if visible.
channel_function:
One of:
- investigative
- analytical
- news
- civic_activism
- governmental_or_institutional
- educational
- commentary

- entertainment
- promotional
- mixed
- unclear

channel_type:
One of:
- individual_author
- media_project
- NGO_or_civic_project
- governmental_body
- political_actor
- educational_project
- commercial_project
- aggregator
- mixed_or_unclear

corruption_relevance_category:
One of:
- direct_corruption_focus
- indirect_governance_or_accountability_focus
- possible_contextual_relevance
- low_relevance
- unclear

public_audit_relevance_category:
One of:
- direct_public_audit_focus
- civic_monitoring_or_watchdog_focus
- transparency_or_accountability_focus
- possible_contextual_relevance
- low_relevance
- unclear

ukraine_relevance_category:
One of:
- direct_ukraine_focus
- ukrainian_language_or_context
- possible_ukraine_context
- no_visible_ukraine_focus
- unclear

overall_relevance_score:
A number from 0.00 to 1.00 estimating relevance to the research topic.
Use:
0.80-1.00 = highly relevant
0.60-0.79 = relevant but requires review
0.40-0.59 = partially/contextually relevant
0.00-0.39 = low relevance

classification_confidence:
A number from 0.00 to 1.00 estimating confidence based on available metadata.

inclusion_status:
One of:
- include_core
- include_after_manual_review
- contextual_or_borderline
- exclude

- insufficient_data

manual_review_required:

true if metadata is ambiguous, incomplete, contradictory, or relevance is borderline.

evidence_markers:

Short words or phrases from the title/description that support the classification.

risk_notes:

Possible limitations, such as empty description, branding-only title, ambiguous political language, promotional framing, missing country, etc.

short_rationale:

2-4 sentences explaining the classification in academic language.

Instruction 2

You are analyzing YouTube playlist metadata for a sociological research project.

Research topic:

"Social practices of public audit and corruption exposure in Ukraine."

Your task is to classify a YouTube playlist based only on the provided metadata:

- channel title;
- playlist title;
- playlist description, if available;
- item count, if available;
- video titles included in the playlist;
- selected video descriptions included in the playlist;
- publication range and basic structural indicators, if available.

Do not invent facts. Do not use external knowledge about the channel or playlist.

Classify only what is supported by the metadata.

Return ONLY valid JSON. No markdown. No explanatory text outside JSON.

Use this JSON schema:

```
{
  "playlist_topic": "string",
  "secondary_topics": ["string"],
  "playlist_function": "string",
  "playlist_type": "string",
  "corruption_relevance_category": "string",
  "public_audit_relevance_category": "string",
  "ukraine_relevance_category": "string",
  "playlist_relevance_score": 0.0,
  "classification_confidence": 0.0,
  "inclusion_status": "string",
  "manual_review_required": true,
  "evidence_markers": ["string"],
  "risk_notes": ["string"],
  "short_rationale": "string"
}
```

Definitions:

playlist_topic:

Main thematic field of the playlist.

secondary_topics:

Additional thematic fields if visible.

playlist_function:

One of:

- investigative
- analytical

- news
- civic_monitoring
- public_accountability
- anti_corruption_education
- governmental_or_institutional_information
- legal_or_judicial_information
- political_commentary
- civic_activism
- educational
- archive
- promotional
- entertainment
- mixed
- unclear

playlist_type:
One of:
- thematic_series
- news_or_updates_collection
- investigative_collection
- civic_monitoring_collection
- anti_corruption_collection
- public_audit_collection
- educational_collection
- institutional_collection
- archive_collection
- podcast_collection
- technical_or_auto_generated
- mixed_or_unclear

corruption_relevance_category:
One of:
- direct_corruption_focus
- indirect_governance_or_accountability_focus
- possible_contextual_relevance
- low_relevance
- unclear

public_audit_relevance_category:
One of:
- direct_public_audit_focus
- civic_monitoring_or_watchdog_focus
- transparency_or_accountability_focus
- possible_contextual_relevance
- low_relevance
- unclear

ukraine_relevance_category:
One of:
- direct_ukraine_focus
- ukrainian_language_or_context
- possible_ukraine_context
- no_visible_ukraine_focus
- unclear

playlist_relevance_score:
A number from 0.00 to 1.00 estimating relevance to the research topic.

Use:
0.80-1.00 = highly relevant
0.60-0.79 = relevant but requires review
0.40-0.59 = partially/contextually relevant
0.00-0.39 = low relevance
classification_confidence:
A number from 0.00 to 1.00 estimating confidence based on available metadata.
inclusion_status:
One of:
- include_core
- include_after_manual_review
- contextual_or_borderline
- exclude
- insufficient_data
manual_review_required:
true if metadata is ambiguous, incomplete, contradictory, or relevance is borderline.
evidence_markers:
Short words or phrases from the playlist title, playlist description, video titles, or video descriptions that support the classification.
risk_notes:
Possible limitations, such as empty description, too few video titles, generic playlist title, mixed topic, technical playlist, missing Ukrainian context, etc.
short_rationale:
2-4 sentences explaining the classification in academic language.

Instruction 3

You are analyzing YouTube video metadata for a sociological research project.
Research topic:
"Social practices of public audit and corruption exposure in Ukraine."
Your task is to classify one YouTube video based only on the provided metadata:
- video title;
- video description, if available;
- tags and topic categories, if available;
- channel title;
- publication date, duration, format, and engagement indicators;
- optional channel-level and playlist-level AI classifications.
Do not invent facts. Do not use external knowledge about the channel, author, or actual video content.
Classify only what is supported by the metadata.
Return ONLY valid JSON. No markdown. No explanatory text outside JSON.
Use this JSON schema:

```
{
  "video_topic": "string",
  "secondary_topics": ["string"],
  "video_function": "string",
  "video_format_type": "string",
  "corruption_relevance_category": "string",
  "public_audit_relevance_category": "string",
  "ukraine_relevance_category": "string",
  "evidence_type": "string",
  "video_relevance_score": 0.0,
  "classification_confidence": 0.0,
```

```
  "inclusion_status": "string",
  "manual_review_required": true,
  "evidence_markers": ["string"],
  "risk_notes": ["string"],
  "short_rationale": "string"
}
```

Definitions:

video_topic:
Main visible topic of the video.

secondary_topics:
Additional visible topics if present.

video_function:
One of:
- investigative
- analytical
- news
- civic_monitoring
- public_accountability
- anti_corruption_education
- legal_or_judicial_information
- political_commentary
- civic_activism
- interview
- report
- documentary
- archive
- entertainment
- promotional
- mixed
- unclear

video_format_type:
One of:
- long_video
- short_video
- stream_or_live_recording
- podcast_episode
- news_segment
- interview
- excerpt_or_clip
- unclear

corruption_relevance_category:
One of:
- direct_corruption_focus
- indirect_governance_or_accountability_focus
- possible_contextual_relevance
- low_relevance
- unclear

public_audit_relevance_category:
One of:
- direct_public_audit_focus
- civic_monitoring_or_watchdog_focus
- transparency_or_accountability_focus

- possible_contextual_relevance
- low_relevance
- unclear

ukraine_relevance_category:

One of:

- direct_ukraine_focus
- ukrainian_language_or_context
- possible_ukraine_context
- no_visible_ukraine_focus
- unclear

evidence_type:

One of:

- direct_title_evidence
- title_and_description_evidence
- description_only_evidence
- keyword_only_evidence
- channel_or_playlist_context_only
- weak_or_ambiguous_evidence

video_relevance_score:

A number from 0.00 to 1.00 estimating relevance to the research topic.

Use:

0.80-1.00 = highly relevant
0.60-0.79 = relevant but requires review
0.40-0.59 = partially/contextually relevant
0.00-0.39 = low relevance

classification_confidence:

A number from 0.00 to 1.00 estimating confidence based on available metadata.

inclusion_status:

One of:

- include_core
- include_after_manual_review
- contextual_or_borderline
- exclude
- insufficient_data

manual_review_required:

true if metadata is ambiguous, incomplete, contradictory, or relevance is borderline.

evidence_markers:

Short words or phrases from the title, description, tags, channel context, or playlist context that support the classification.

risk_notes:

Possible limitations, such as empty description, clickbait title, generic political language, insufficient Ukrainian context, mismatch between title and channel context, etc.

short_rationale:

2-4 sentences explaining the classification in academic language.

Instruction 4

You are analyzing YouTube video metadata for a sociological research project.

Research topic:

"Social practices of public audit and corruption exposure in Ukraine."

Your task is to classify one YouTube video based only on the provided metadata:

- video title;
- video description, if available;

- tags and topic categories, if available;
- channel title;
- publication date, duration, format, and engagement indicators;
- optional channel-level and playlist-level AI classifications.

Do not invent facts.

Do not use external knowledge about the channel, author, or actual video content.

Classify only what is supported by the provided metadata.

Language requirement:

All output values must be written in English only.

This includes video_topic, secondary_topics, evidence_markers, risk_notes, and short_rationale.

Do not write explanations in Ukrainian, Russian, or any other language.

Source-language phrases may appear only inside evidence_markers when they are direct evidence copied from the metadata.

Return ONLY valid JSON.

Do not use markdown.

Do not write explanatory text outside JSON.

Use this JSON schema exactly:

```
{
  "video_topic": "string",
  "secondary_topics": ["string"],
  "video_function": "string",
  "video_format_type": "string",
  "corruption_relevance_category": "string",
  "public_audit_relevance_category": "string",
  "ukraine_relevance_category": "string",
  "evidence_type": "string",
  "video_relevance_score": 0.0,
  "classification_confidence": 0.0,
  "inclusion_status": "string",
  "manual_review_required": true,
  "evidence_markers": ["string"],
  "risk_notes": ["string"],
  "short_rationale": "string"
}
```

video_function must be exactly one of:

- investigative
- analytical
- news
- civic_monitoring
- public_accountability
- anti_corruption_education
- legal_or_judicial_information
- political_commentary
- civic_activism
- interview
- report
- documentary
- archive
- entertainment
- promotional
- mixed
- unclear

video_format_type must be exactly one of:
- long_video
- short_video
- stream_or_live_recording
- podcast_episode
- news_segment
- interview
- excerpt_or_clip
- unclear

corruption_relevance_category must be exactly one of:
- direct_corruption_focus
- indirect_governance_or_accountability_focus
- possible_contextual_relevance
- low_relevance
- unclear

public_audit_relevance_category must be exactly one of:
- direct_public_audit_focus
- civic_monitoring_or_watchdog_focus
- transparency_or_accountability_focus
- possible_contextual_relevance
- low_relevance
- unclear

ukraine_relevance_category must be exactly one of:
- direct_ukraine_focus
- ukrainian_language_or_context
- possible_ukraine_context
- no_visible_ukraine_focus
- unclear

evidence_type must be exactly one of:
- direct_title_evidence
- title_and_description_evidence
- description_only_evidence
- keyword_only_evidence
- channel_or_playlist_context_only
- weak_or_ambiguous_evidence

inclusion_status must be exactly one of:
- include_core
- include_after_manual_review
- contextual_or_borderline
- exclude
- insufficient_data

Do not create any additional inclusion_status values.

video_relevance_score:
0.80-1.00 = highly relevant
0.60-0.79 = relevant but requires review
0.40-0.59 = partially/contextually relevant
0.00-0.39 = low relevance

classification_confidence:
A number from 0.00 to 1.00 estimating confidence based on the available metadata.

manual_review_required:
true if metadata is ambiguous, incomplete, contradictory, or relevance is borderline.
false only when the classification is clear and well supported.

evidence_markers:

Use short words or phrases from the title, description, tags, channel context, or playlist context.

Direct source phrases may remain in their original language only if they are evidence copied from metadata.

risk_notes:

Write limitations in English only, such as empty description, generic political language, weak evidence, insufficient Ukrainian context, or mismatch between title and context.

short_rationale:

Write 2-4 sentences in English only.

Use academic analytical language.

Instruction 5

You are analyzing YouTube video transcripts for a sociological research project.

Research topic:

"Social practices of public audit and corruption exposure in Ukraine."

Analyze only the provided transcript and metadata.

Do not use external knowledge.

Do not invent facts.

Return ONLY valid JSON.

Do not use markdown.

Do not include long verbatim transcript fragments.

Each string value must be concise.

No string value may exceed 300 characters.

In key_evidence_markers, write short paraphrased evidence markers, not long direct quotes.

Use this JSON schema:

```
{
  "main_topic": "string",
  "corruption_domain": "string",
  "public_audit_practices": ["string"],
  "audit_mechanisms": ["string"],
  "evidence_sources": ["string"],
  "actors_accused_or_checked": ["string"],
  "institutions_mentioned": ["string"],
  "documents_or_data_used": ["string"],
  "fieldwork_elements": ["string"],
  "whistleblower_or_insider_role": "string",
  "law_enforcement_role": "string",
  "journalistic_role": "string",
  "audience_role": "string",
  "narrative_type": "string",
  "emotional_tone": "string",
  "call_to_action": "string",
  "public_accountability_model": "string",
  "corruption_relevance_from_transcript": 0.0,
  "public_audit_relevance_from_transcript": 0.0,
  "metadata_score_consistency": "string",
  "key_evidence_markers": ["string"],
  "short_summary": "string",
  "analytical_note": "string"
}
```

Definitions:

corruption_domain:

Examples: public procurement, forestry, military, healthcare, judiciary, local government, political elites, business ownership, customs, public finance, unknown.

public_audit_practices:
Identify concrete practices such as:
- journalistic investigation
- open data analysis
- document analysis
- declaration analysis
- procurement monitoring
- field inspection
- interview with insider
- request to public institution
- appeal to law enforcement
- comparison of official and factual data
- exposure of hidden ownership
- monitoring of public officials
- public naming and shaming

narrative_type:
Examples:
- investigative exposure
- analytical commentary
- political discussion
- institutional critique
- field report
- interview-based audit
- mixed

metadata_score_consistency:
Assess whether the transcript confirms the metadata-based relevance score:
- confirms_high_relevance
- partially_confirms
- contradicts_or_weakens
- unclear

Give concise but analytically meaningful answers.

Додаток Г

Список посилань на результати автоматизованої обробки даних засобами ШІ-сервісів OpenAI, AssemblyAI та власних великих мовних моделей (LLM)

Порядковий номер
1
Назва файлу
annex d.xlsx
Зміст масиву
Результати автоматизованого збору даних із YouTube. Масив містить метадані 25 273 відеоматеріалів, інформацію про канали, плейлисти, дати публікації, перегляди, описи, тематичну класифікацію та первинну оцінку релевантності матеріалів до тематики корупції, публічного аудиту та України.
Посилання
https://docs.google.com/spreadsheets/d/1zC159W6wQP5W2u_2wuOPaYlDvuSs1YBR/edit?usp=sharing&ouid=101991795065482915852&rtpof=true&sd=true

Порядковий номер
2
Назва файлу
final_transcript_ai_analysis.xlsx
Зміст масиву
Результати автоматизованого змістовного аналізу 194 стенограм засобами OpenAI. Масив містить визначені сфери корупції, практики публічного аудиту, механізми аудиту, джерела доказування, акторів, інституції, моделі підзвітності, наративні форми та оцінки релевантності матеріалів до тематики дослідження.
Посилання
https://docs.google.com/spreadsheets/d/1eAp73fbDPKJ6uuFbuWmkIIeRP4O8SSAw/edit?usp=sharing&ouid=101991795065482915852&rtpof=true&sd=true

Порядковий номер
3
Назва файлу
final_dataset_with_transcripts.xlsx
Зміст масиву
Підготовлений дослідницький корпус відеоматеріалів. Масив містить відібрані відео, їх метадані, стенограми (розроблені за допомогою AssemblyAI), показники релевантності, результати тематичного відбору та діагностичну інформацію щодо формування вибіркової сукупності.
Посилання
https://docs.google.com/spreadsheets/d/1V6S0M2HSbL-1fGsMFqZjcpN7ABQISLmL/edit?usp=sharing&ouid=101991795065482915852&rtpof=true&sd=true

Порядковий номер
4
Назва файлу
pubcor_embeddings_results.txt
Зміст масиву
Результати попарного порівняння 77 наукових текстів за допомогою моделі семантичних векторних представлень (Sentence Transformers). Масив містить значення косинусної подібності між документами в діапазоні від 0 до 1, де більші значення свідчать про вищу тематичну та змістову близькість джерел.
Посилання
https://drive.google.com/file/d/1KnLTLiR6Uz4TSuMW4NjXLyERLD3y756x/view?usp=sharing

Порядковий номер
5
Назва файлу
pubcor_search_results.txt
Зміст масиву
Результати автоматизованого семантичного пошуку та ранжування наукових джерел за ключовими поняттями дослідження («публічний аудит», «корупція», «соціальна практика», «протидія корупції», «викриття корупції»). Масив містить перелік наукових праць із коефіцієнтами релевантності для кожного пошукового запиту та використовувався для формування теоретичної бази дослідження і відбору найбільш релевантних джерел.
Посилання
https://drive.google.com/file/d/1Wgh9BajSZlwWoY9NS-ZWR3_Im0UY5H42/view?usp=sharing

ДЕКЛАРАЦІЯ

академічної доброчесності

здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ

Я, Білокопитова Анастасія Максимівна, студентка IV курсу бакалаврату, денної форми навчання, факультету соціології та управління, спеціальність 054 «Соціологія», адреса електронної пошти anastasiiabilokopytovaa@gmail.com:

- підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Соціальні практики публічного аудиту викриття корупції в Україні» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлений/на;
- заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;
- згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

10.06.2026 А.М. Білокопитова

Науковий керівник,
к.філос.н., доцент кафедри соціології
10.06.2026 І.О. Кудінов